

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— „
Pe 3 luni . . . 7— „
Pe o lună . . . 2-40 „

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE

se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis co tă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Intrigi ungurești în contra archiducelui moștenitor.

(—) Cu privire la persoana și rolul viitorului nostru Suveran se petrec între culisele oligarhiei ungurești, și izbucnesc din vreme în vreme, în presa vândută acestei oligarhiei, lucruri cari trebuie să umple de grije pe toți cetățenii credincioși dinastiei și monarhiei. Arhiducele Franz Ferdinand a devenit țanta unui adevărat complot de intrigi, bănueli și atacuri perfide, al căror calcul final este terorizarea sau discreditarea Alteței Sale Imperiale și Regale, pe placul șoviniștilor maghiari.

Dacă necuviința acestei atitudini incalificabile își are precedentele ei în politica oligarhilor dela Budapesta, gravitatea faptului rămâne aceeași. De aci alarmarea presei cinstite din Austria și semnalarea complotului celui mai proaspăt al speculatorilor încrederei Monarhului, la spatele căruia până și sfinții Săi țes pânze otrăvite pe seama urmașului Său legiuit.

Pentru orientarea opiniei noastre publice, într-o chestiune atât de importantă, reproducem pe de-a-ntregul un articol senzațional, publicat zilele acestea de „Gross-Österreich”, un ziar cu excelente legături în lumea politică înaltă a Vienei.

Trebuie să vorbim pe șleau, exclamă organul austriac. Nu e vorba numai de casa imperială, ci de monarhia întreagă. Tovărășia dușmanilor împărăției și conspiratorilor, cari se numesc „clasă dominantă” în Ungaria, s'a pus pe lucru, spre a distruge monarhia, numai ca

să poată salva păpușeria „statului maghiar independent”. În veacurile trecute, predecesorii acestor născuți dușmani ai imperiului se aliau cu tatarii și turcii. Apoi cerșiră ajutorul țarului; se aruncară la picioarele lui Napoleon I, dușmanul Austriei, implorând și dela dânsul o Ungarie neatârnată. Intre anii 1830—1848 cerșiră sprijinul Angliei și al revoluționarilor italieni, ca să dobândească bani și arme în lupta contra împăratului lor. În 1848 și 1849 crezură că vor putea dărâma până la pământ împărăția și căpetenia lor de bandiți, Kossuth, a proclamat detronarea de veci a casei de Habsburg. În 1866, acești trădători de patrie se aliară cu Prusia, ca să provoace înfrângerea Austriei. Chiar și „trimisul împărătesc” la curtea prusiană, contele Alois Károlyi, era un declarat trădător de țară, care conspira cu dușmanul în contra Austriei și în contra împăratului. *Astăzi, acești trădători au pus mâna pe toate posturile diplomatice importante din străinătate, ca să uneltească pretutindenea împotriva siguranței și demnității imperiului nostru și să prăbușească Austria în prăpastie.*

Dar iată că acești domni au înțeles un lucru. Au băgat de seamă că Arhiducele Franz Ferdinand a recunoscut adevăratul caracter al conspiratorilor. Arhiducele moștenitor are două calități, de cari se cutremură șoviniștii unguri: El are o înaltă concepție despre misiunea de Monarh și despre rolul istoric al împărăției austriace, a cărei poziție de mare putere vrea să o păstreze mai presus de toate. Dar Moștenitorul Tronului este însuflețit și de o puternică voință morală și de-o perfectă cinstire a legii. Firește, că Arhiducele nu poate

dușmăni și nu poate urî națiunea maghiară, însă Dânsul e un adversar neîmpăcat al tuturor acelor, cari pe căi lăaturalnice, prin jocuri de-a tradarea și prin falsificarea legilor vreau să surpe situația europeană a Monarhiei.

Intre tovărășia Tisza-Apponyi-Károlyi, care vrea să înfăptuiască la 1917 separatismul economic, și între Moștenitorul Tronului, care vrea să păstreze neștirbită unitatea monarhiei pe temeiul legii fundamentale dela 19 Aprilie 1723 (*Sanctiunea pragmatică*), nu există posibilitatea nici unei mijlociri, nici unui fel de compromis. Separatismul economic înseamnă despicierea în două a Băncii comune și introducerea unor monezi diferite; înseamnă hotare vamale între Austria și Ungaria și tratate de comerț separate; înseamnă și o politică externă deosebită, apoi deosebite tratate de alianță cu streinătatea, — prin urmare separatismul economic conduce în mod fatal și la deplina despărțire militară.

De aceea, gașca guvernamentală ungurească, având concursul priceput al puterilor străine dușmane Austriei (contele Albert Apponyi și Francisc Kossuth întrețin legături intime cu „oamenii de încredere” ai ministerului de externe din Londra!) — a făurit planul următor: „Sau se va pleca Moștenitorul poruncii oligarhilor maghiari, dându-le garanții hotărâtoare, că nu va pune piedeci independenței de stat, economice și militare a Ungariei, sau se va face imposibilă poziția Moștenitorului, spre a se provoca prin forță, în ultimul moment, o eventuală schimbare în succesiunea la Tron.”

Anatole France.

Croitorul.

Maestrul Anatole France este din nou la ordinea zilei, în Franța, admitând că acest mare artist ar putea fi un moment neglijat de contemporanii săi. Ori ce carte nouă a autorului lui *Crainquebille*, constituie un eveniment literar; apariția însă a celui din urmă roman al său: *Les dieux ont soif*, este considerată astăzi ca un eveniment public. Eminentul critic francez, d. Jules Lemaitre, a proclamat cu acest prilej că „de douăzeci de ani nu s'a scris în Franța un capodoperă mai perfect, mai considerabil”.

Îmi rezervez plăcerea de a analiza într'un viitor buletin al *Românului*, noul roman al maestrului France, care, o săptămână după apariția sa, a atins a optzecea edițiune. Astăzi, voi traduce o schiță grațioasă, o delicioasă amintire din copilărie, a celui mai mare scriitor din zilele noastre.

Adrian Corbul.

Era, pe vremea când urmaș liceul, unde n'am învățat mare lucru, un croitor isteț, numit d. Grégoire. D. Grégoire nu-și avea seamă în a da unei tunici, de ce avea ea nevoie: umeri, piept și solduri. D. Grégoire își croia pulpanele cu o grație singulară. Pantaloni îi făcea cu aceeași perfecțiune: umflați la solduri și lipindu-se bine în jurul gheții. Și cine era îmbrăcat de d. Grégoire, dacă mai știa și cum să poarte chipul, ridicându-i cozorocul, după moda de atunci, acela avea o bună înfățișare.

D. Grégoire era un artist. Când apărea junea în curte, pe timpul recreației purtând sub braț o pânză verde care învălea două trei capo-d'opere de tunici, elevii cărora le erau destinate, își părăseau partidele de oină sau de capră și-l însoțeau pe d. Grégoire într'una din sălile de jos, ca să le încerce uniforma cea nouă. Iar d. Grégoire, atent și meditativ, făcea pe postav tot felul de semne cu creta. Și după opt zile, el aducea în aceeași pânză verde un costum fără de cusur. Din păcate, d. Grégoire vindea foarte scump tunicele sale. Avea dreptul, căci era fără rival. Luxul e întotdeauna costisitor. D. Grégoire era un croitor de lux. Parcă-l văd: palid, melancolic, cu un păr alb și frumos și cu ochii lui albaștri, așa de indiferenți sub ochelarii de aur: era de o distincțiune perfectă, și dacă n'ar fi fost pânza sa cea verde, l'ar fi putut lua lumea drept un ministru. N'am nevoie să vă mai spun că povestea aceasta nu e de azi. D. Grégoire era Dusantoy-ul liceenilor. De sigur că acorda credite foarte lungi, căci clientela sa era compusă din oameni bogați, adică din oameni cari n'au întotdeauna vremea să-și achite nota; numai săracul plătește peșin. Aceasta nu din virtute; dar fiindcă nu-i dă nimeni pe datorie. D. Grégoire știa că lumea nu se aștepta la nimic mărunț sau mediocru din parte-i și că datorita clienților și sie însuși să producă facturi tardive și foarte ridicate.

D. Grégoire avea două tarifuluri, după calitatea furniturilor. El prevedea, bunăoară, în tari-

ful său, palmele de aur fin, brodate chiar pe guler, și palmele făcute mai dinainte, cu mai puțină delicateță, pe un oval mic, ce era prins apoi de gulerul tunicii. Avea dar tariful mare și pe cel mic. Dar tariful cel mic, și încă te ruina. Elevii care-și porunceau uniforme la d. Grégoire constituiau o aristocrație, un fel de high-life în două grade, la care se disingea gulerile brodate de gulerile aplicate. Starea părinților mei nu-mi permitea să sper de a intra vre-odată în clientela „selectă” a dlui Grégoire. Mamă-mea, care guverna modesta noastră casă, nu era bogată: și, ceea ce e mai grav, era și caritabilă. Caritatea ei o îndruma să facă lucruri, cari arătau bunătatea inimii sale — n'a fost pe lume inimă mai bună ca a ei — dar care-mi pricinui neplăceri destul de vii.

Aflând, nu știu cum, că un biet croitor, care mai era și portar, din rue des Canettes, era în mizerie, încercat de familie și că merita o soartă mai blândă, ea încerca să-i fie folositoare. Mai întâi îi făcu câteva daruri, dar croitorul-portar era încercat de familie, plin de mândrie de altminteri, și v'am spus că mama nu era bogată. Cele ce-i dete ea nu-l scapă de mizerie. Atunci căută să-i dea de lucru, și îi porunci pentru tata un număr de pantaloni, de jiletce, de redingote și de pardesiuri cât putu de mare. Tată-meu nu câștiga nimic în fond, din aceste dispozițiuni. Hainele croitorului-portar îi veneau rău. Dar cum era de o simplitate admirabilă, nici nu băga de seamă lucrul acesta. Mamă-mea

De aci au pornit toate uneltirile, de cari a avut să sufere Curtea și viața de stat austriacă, începând cu anul trecut.

Mai întâi de toate, gașca oligarhiei ungurești a încercat să mobilizeze pe împăratul Germaniei, cu ajutorul omului lor de încredere, ambasadorul Szögyényi-Marich dela Berlin. Indată ce se văzu că Impărăteasa Augusta Victoria arată o sinceră prietenie Prințesei de Hohenberg, soția Arhiducelui Franz Ferdinand, mareșalul Curții berlineze, cavalerul de Mirbach, aplecă mai de mult dorințelor ungurești, trebui să sugereze Impărătesei germane planul că singura ei fiică, Principesa Luisa Victoria, ar trebui să devină soția Arhiducelui Karl Franz Joseph. Era o idee imposibilă; totuși Mirbach și Szögyényi-Marich lucră cu grabă nervoasă pentru realizarea planului lor și răspândiră chiar zvonul că logodna se va face cu prilejul vizitei din anul trecut a împăratului Wilhelm la Viena.

Firește că nu era nimic adevărat din toate astea și când fiica împăratului german veni la Viena, o aștepta o decepție amară. Dar Szögyényi-Marich spuse la Berlin, că Principesa de Hohenberg ar fi zădărnicit planul, ceea ce provocă într'adevăr supărarea Impărătesei germane și — un timp — chiar supărarea împăratului Wilhelm.

Nu se poate ști, până la ce punct a fost amestecată în această intrigă și Curtea din Dresda și în ce fel s'a obținut concursul Regelui Saxoniei pentru acest plan. În ori ce caz, propunerea, pe care Curtea vieneză n'o putea primi din multe pricini, se făcuse numai cu scopul de a stârni dușmănia și de a întări lumea contra Arhiducelui Moștenitor. Căci oligarhii maghiari ar fi fost cei din urmă, cari ar fi dorit serios o unire a Caselor de Habsburg și Hohenzollern.

După căsătoria Arhiducelui Karl Franz Joseph cu Arhiduceasa Zita, începu la Dresda un nou joc de intrigi, cu concursul ministrului plenipotențiar austro-ungar, contele Forgách. Acesta puse în circulație povestea stupidă că Arhiducele Moștenitor ar vrea să-și revoace declarația dela 28 iunie 1900 cu privire la succesiunea copiilor săi și ar căuta să obțină de pe acuma învoirea Papei. Acesta ar fi și motivul, pentru care Moștenitorul ar pune în

umbră pe Moștenitorul presumpțiv Karl Franz Joseph și pe soția lui. Mincinoasele afirmațiuni avură succes, pentru că întreaga Curte saxonă, apoi Arhiduceasa Maria Josepha, Arhiducele Carol, Arhiduceasa Zita și Arhiducele Max trecură de partea oligarhiei maghiare. După ce se ajunsese acest scop, intriganții se îndreptară, cu calomniile lor, la Scaunul Papal și încercară a trezi aci credința că Arhiducele Franz Ferdinand n'ar fi destul de bun creștin! Tocmai dânsul pe care tot intriganții unguri îl proclamaseră ultra „clerical” ar fi devenit peste noapte anti-clerical! Și aceste calomnii porniră prin Dresda.

Scopul ultimei intrigi era să silească pe arhiducele Franz Ferdinand a-și dovedi, prin vre-o declarație, supunerea față de Papa, iar aceasta declarație ar fi slujit apoi ca o confirmare a svonului că moștenitorul a încercat să obțină dela Vatican „deslegarea” pentru călcarea de jurământ în chestiunea succesiunii fiilor săi!

Orice om cu mintea întregă observă „Grossösterreich” — trebuie să considere drept curate nebunii astfel de palavre. Totuși intriganții unguri au reușit să alarmeze străinătatea cu lucrurile astea și de câteva săptămâni încoace, gazetele italiene, germane, franceze și engleze publică articole peste articole despre „conflictele grave” ce ar fi izbucnit în sânul Casei Imperiale austriace și aruncă bănuelile cele mai murdare la adresa Arhiducelui Moștenitor și a soției sale. „Diplomații” noștri, cari sunt pretutindenea uneltele oligarhiei ungurești, firește că nu mișcă nici un deget, spre a înăbuși această campanie a presei streine. Iar faptul că toată campania e pusă la cale din Pesta, îl dovedește atitudinea presei ungurești.

Opoziție în delegațiuni. Fostul secretar de stat Mezössy Béla apelează la toate partidele din opoziție să transpună lupta parlamentară în delegațiuni. E o chestie de onoare a opoziției — spune Mezössy — să continue la toamnă lupta începută în contra guvernului anticonstituțional și spune că la caz dacă se va înșela în așteptările sale cu privire la atitudinea opoziției, el va fi primul care-și va depune manda-

tu. Nu poate fi membru al unei opoziții care e în stare să pacteze cu un Lukács sau Tisza. După părerea lui Mezössy opoziția trebuie să-și schimbe și mijloacele de luptă. Declarația războinică a lui Mezössy a fost primită cu aplauze de o bună parte a opoziției. Unii afirmă chiar că la ședințele de toamnă ale delegațiilor nu vor merge numai delegații, ci toți deputații din opoziție demonstrând prin prezența lor în capitala Austriei în contra „Jacheilor Vienei”.

Darea de seamă a deputatului Farkas Pali. Din Orăștie ni-se scrie: Duminecă înainte de de amiază jidanul Farkas Pali ales prin cele mai scârboase mijloace ca deputat al cercului Orăștie a sosit aici ca să-și facă darea de seamă înaintea alegătorilor săi sași, jidani și unguri. Dela gară și până în oraș Farkas a fost salutat cu pietrii și cu ouă clocite. Această primire neașteptată într'atâta îl zăpăci pe acest „prezintănt” al poporului încât pe aci era să steargă spre casă, la Budapesta. Multimea l'a oprit însă calea și astfel Farkas s'a refugiat la primărie, unde era scutit de modul neobișnuit al manifestării „dragostei” alegătorilor săi. În adunarea populară ținută în sala mare a hotelului „Transylvania” a avut loc scene foarte vioroase. Românii și socialiștii au străbătut cu puterea în localul adunării și au făcut un sgomot asurzitor, încât Farkas alias Wolf n'a putut să-și rostească vorbirea proiectată.

Președintele adunării văzând agitația mare a spiritelor a închis „adunarea”, apoi rînd pe rînd prietenii și oamenii lui Farkas au părăsit localul adunării vădit îndurerăți pentru faptul, că nu au putut să lifereze încredere dragățului deputat al Orăștiei.

Farkas Pali de bucurie că a scăpat cu pielea sănătoasă cu trenul de seara a părăsit Orăștie.

Răspunsul lui Tisza. La articolul de duminică al lui Andrassy, Tisza s'a grăbit să răspundă. Și o face într'o conferință intimă a prietenilor devotați din Geszt și Ugra. Aceștia, li-reste, având în vedere situația lor față de patronul patrioților bihoreni, n'au putut decât să-l aprobe și să-și exprime admirația față de noul Mesia al națiunii. Polemizând cu Andrassy contele Tisza invoacă aceleași argumente: primejdia ce avea să aducă pe capul națiunii obstrucția tehnică și necesitatea imperativă a reformelor militare. De altfel, spune Tisza, el nu e împotriva înțelegerii cu partidele opoziționiste, ba ce e mai mult, însuș se va sili să netezească calea spre o înțelegere agreabilă ambelor părți.

însă vedea și pentru el; dar își zise cu dreptate că tata era un bărbat foarte chipeș, că dacă hainele nu-l împodobeau, erau ele împodobite de dânsul, și că un om nu e niciodată rău îmbrăcat când poartă un costum destul de cald și cusut cu ață bună, de un croitor cu frica lui Dumnezeu și tată a doisprezece copii. Nenorocirea fu că, după ce furniză lui tată-meu mai multe costume decât avea trebuință, croitorul-portar se afla tot așa de strimtorat ca mai înainte.

Nevastă-sa era itzică și copiii anemici. O lojă în rue des Canettes nu era tocmai îndestulătoare pentru a avea niște copii tot așa de frumoși ca tinerii englezi, imputerniciți la toate sporturile. Cum micul croitor-portar nu avea bani destui ca să-și cumpere medicamente, mamei îi veni în gând să-i comande și o tunică pentru mine. Sfânta femeie i-ar fi comandat și o rochie pentru dânsa. La ideea unei tunici, croitorul-portar șovăi. Dar era curajos. Se puse pe lucru. Își dete o osteneală infinită. Nu mai închidea ochii. Era mișcat, tulburat, înfrigurat. Gândiți-vă! o tunică un vestmânt de precizie! Mai adăugați că eram lung, slab, desirat, greu de portat. În sfârșit, bietul om izbuti s'o confecționeze, tunica mea! N'avea umeri, pieptul era scobit, și se tot lărgea spre pantece. Și încă,

forma ca forma, dar postavul era de un albastru prea deschis, și croitorul-portar nici nu bănuia cu toate astea că eu voi deveni un poet distins. El nu știa, că țineam ascuns în fundul pupitrului meu un caet de versuri intitulat: Întâele Flori. Găsisem eu însu-mi acest titlu și era mulțumit de el. Croitorul-portar nu știa nimic din toate acestea, și el cususe cele două lire pe gulerul tunicii mele, din simplă inocență. Dar, culmea mizerii, gulerul acela în loc să se lipească de gât, tindea a se depărta de el și căsca în chipul cel mai disgrățios. Aveam un gât lung ca de barză; și cum eșea, bietul, din acel guler strivit, lua o înfățișare lamentabil de ridicolă. Bănuiam eu așa ceva, pe când îmi încerca haina, și făcui parte de bănuielile mele croitorului-portar. Dar excelentul om care îmi făcuse cu chiu cu vai tunica, și care nici nu se așteptase s'o facă așa de bine, nu voi să se mai atingă de ea, de teamă să nu o strice mai rău. La urma urmei, avea dreptate. Am întreat-o cu neliniște pe mama, cum mă găsea. Dar v'am spus că era o sfântă. Ea îmi răspunse ca dna Primerose: „Un copil e destul de frumos când este bun.” Și mă sfătui să-mi port tunica cu simplitate.

O purtai. Am pus-o pentru întâia oară în-

tr'o Duminică, precum se cuvenea, căci era o haină nouă. Oh! ce primire mi-se făcu în ziua aceea, când apărui în curte pe timpul recreației! „Căpățînă de zahăr! căpățînă de zahăr!” îmi strigară cu un singur glas, toți camarazii. Fu o clipă grea. Seclerații văzuseră toți, dintr'o singură aruncătură de ochi, albastrul prea deschis, lirele, gulerul căscat. Începuseră cu toții să-mi vire pietricele în spate, între ceafă și gulerul divergent. Și aruncau pumni întregi de piatră, fără să poată umplea prăpastia. Nu, micul croitor din rue des Canettes nu-și dăduse seama de câte pietricele era în stare să conțină buznarul dorsal pe care mi-l fabricase. Sătul de atâta piatră, dădui lovituri de pumni; îmi iură înapoi; răspunsei din nou. După aceea, îmi lăsat în pace. Dar atâta vreme cât am purtat oribila tunică, am fost chinuit în tot felul, și am trăit veșnic cu nisip în ceafă și în gât.

Tunica mea era tare ca fierul. Mama avu sese dreptate: micul croitor-portar era un om tare cinstit, care furniza un postav bun.

Grava situațiune din Turcia.

— Corespondență particulară. —

Paris, 21 Iulie.

Guvernul turc presidat de Said-paşa a demisionat. Turcia se află în plină criză ministerială. Mai mult însă: această criză este nu numai o simplă criză de guvern, ci o criză gravă, *generală*, în întreaga politică internă a Turciei.

Căderea ministrului de război Mahmud Şefket paşa na' fost deci decât *preludiul* unei mari crize interne, și cu toate eforturile ce comitetul tinerilor turci le-a făcut de a împiedeca sacrificarea întregului guvern după aceea a ministrului de război, Said-paşa a trebuit să plece.

Nemulțumirea adâncă, amenințătoare, ce s'a manifestat așa zicând în *întreaga* armată împotriva lui Mahmud-Şefket paşa avea o origine mult mai adâncă decât ca să fi fost îndreptată *numai* contra acestuia. În armata turcească există acum un curent ostil îndreptat nu numai contra lui Şefket-paşa, care a și fost sacrificat, dar *contra întregului stat-major turcesc*, compus din ofițeri devotați regimului tinerilor turci. Aci, în acest stat major, își au tinerii turci miezul forței lor și de aceea adversarii acestui regim caută să compromită în fața opiniei publice turcești acest stat-major.

Ceea ce i se reproșează în primul rând acestui stat-major este politica sa *filogermană* dusă la extrem, care a dus Turcia unde se găsește astăzi: la marginea prăpastiei. Se știe că în acest stat major influința decisivă a avut-o până acum generalul german Von der Goltz, principalul reorganizator al armatei turcești. Patrioții turci reproșează acum statului-major tiner turci că, păcălit și condus de către Von der Goltz, n'a făcut nimic ca să asigure integritatea imperiului și a lăsat Tripolitania și Arhipelagul fără nici o apărare serioasă. Unele ziare turcești merg chiar așa departe încât acuză pe tinerii turci că această vină a lor a fost conștientă, lucru de necrezut. Probabil că statul-major a fost pur și simplu tras pe sfoară de către generalul german.

După demisionarea lui Şefket-paşa guvernul turcesc a încercat să impună ca ministru de război pe Mahmud Muktar-paşa, un filogerman și mai înfocat și discipol al lui Von der Goltz. Când ofițerii au auzit de această intențiune a guvernului și au văzut că el voiește să continue nefasta politică germanofilă, indignarea lor a crescut și deodată guvernul Said-paşa s'a găsit în fața întregii armate, unită, care cerea *încetarea influinței germane* și inaugurarea unei politici naționale. În fața acestei energice manifestațiuni a spiritului patriotic, care începuse să amenințe, cabinetul Said-paşa a fost silit să demisioneze.

Căderea acestui guvern înseamnă, în tocmă ca demisia lui Şefket-paşa, un eșec foarte grav al politicii germane la Constantinopol. Chiar ziarele din Berlin, comentând plecarea lui Said-paşa și căderea rușinoasă a lui Şefket-paşa, recunosc că Franța și Anglia au obținut o victorie mare în politica lor din Turcia, iar influința germană va scade foarte mult aici.

Singurul mijloc care poate ar fi salvat situațiunea guvernului Said paşa ar fi fost ca Nazim-paşa, ale cărui simpatii pentru Franța

sunt cunoscute și care și-a făcut studiile în Franța, să fie numit ministru de război. Nazim este un adversar convins al politicii germanofile și un om foarte energic. Dar politica de până acum a statului-major și a tinerilor turci dela guvern nu permitea o schimbare de front așa de bruscă cum ar fi fost aceea care ar fi permis chemarea lui Nazim în capul ministerului de război.

Cine va fi noul mare vizir? Cine va lua în mâni destinele Turciei așa de periclitată în prezent? Fără îndoială că succesiunea lui Said-paşa va fi una din cele mai grele, căci este vorba de a asigura pacea, armonia internă, așa de mult compromisă.

Tinerii turci nu mai sunt arbitrii situațiunii, ca mai înainte. Lunga serie de greșeli comise în ultimii ani, dar mai cu seamă politica lor filogermană pronunțată, au făcut ca ei să piardă popularitatea lor așa de mare. Germania este astăzi urgisită de turci fiindcă aceștia s'au convins că *guvernul din Berlin n'a fost sincer* față de Turcia și și-a bătut joc de interesele turcești după ce timp de zeci de ani Turcia a acordat Germaniei așa zicând tot ce aceasta i-a cerut.

Este evident că în asemenea împrejurări nici nu poate fi vorba ca succesorul lui Said-paşa să fie un germanofil. Armata așa de nemulțumită l'ar da jos a doua zi și nici opinia publică nu l'ar primi.

Când scriem aceste rânduri se vorbește că Tewfik-paşa, ambasadorul Turciei la Londra, ar fi chemat să ia asupra-și funcțiunea de mare vizir. Tewfik-paşa nu este înregimentat în nici unul din partidele politice așa că na'r avea angajamente față de nici una din cele două tabere adversare. El însă cere mână liberă, cere guvern de dictatură și disolvarea camerei. Venirea sa la putere depinde deci de primirea condițiunilor pe cari le-a pus bărbăților politici turci.

Ori cine ar veni ca șef de guvern situațiunea ce o găsește este foarte *gravă* și marea dificultate este că nu mai există astăzi un adevărat partid de guvernământ, de majoritate, ci discordia, neîncrederea și zăpăceala domnește în Turcia.

Este foarte natural ca Italia să profite de aceste mari dificultăți interne ale Turciei spre a apropia sfârșitul războiului, așa de mult dorit de italieni. Ieri după amiază a sosit aici știrea că flota italiană ar fi încercat din nou să forțeze intrarea în Dardanele. Câteva torpiloare italiene ar fi fost scufundate iar altele avariate. Știrea n'a fost confirmată până acum, dar este foarte posibil ca Italia să vrea să dea acum, când momentul este așa de favorabil, o lovitură decisivă.

NAGY JENÓ,
 specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ-KOLOZSVÁR
 (La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
 Pune dinți și cu plățire în rate, pe lângă
 garanță de zece ani.

Cu ocazia congresului socialist din România.

— Dela coresp. nostru. —

La 2 Iulie v. a avut loc congresul socialist din București. Premergător acestui congres Drul Rakowsky agitatorul cunoscut a ținut să sondeze și muncitorimea dela Iași; dacă e dispusă să se solidarizeze, la hotărârile ce urmăria de a adopta în congresul socialist din București, în ziua de 2 Iulie a. c.

Tot Românul știe că la Iași, majoritatea meseriașilor o formează elementul ovreesc, astfel că sala Sidoli era ticsită de evrei, cari au fost atrași de către conaționalul lor Dr. Gelerter.

Am asistat la cuvântările lor incendiare, prin cari au ponegrit tot ce avem noi mai românesc, scoțând în relief meritele unor străini, cari agită de câțiva vreme muncitorimea din țară îndemnându-o la greve dăunătoare, mai ales pentru industria națională, abia născândă în România.

Evident, că pe lângă pusderia de evrei, cari au umplut, sala Sidoli; din nenorocire, au participat și câțiva Români, în deosebi tipografi, ca să se adauge la principiile anarhice ce le propăvăduiește. După esirea sa din sală, în compania profesorului Paul Bujor și dlui Gelerter; îndrăznețul Racovsky, a văzut trista realitate, că cei cari îl aclamau, nu sunt decât evrei, printre cari majoritatea, o formează funcționarii comerciali, cari primiseră lecție de corecțiune în ajun, din partea prefectului de poliție, în fața căruia îndrăsniseră să insulte câteva instituțiuni de stat.

După un turneu de câteva zile prin Moldova; Dr. Racovszky își face apariția la București, împreună cu statul său major, unde se anunțase congresul socialist, pentru zilele de 30 Iunie, 1 și 2 Iulie a. c. deci în aceleași zile când Românii conștienți, urmau să se ducă la Vălenii de munte, unde s'a inaugurat sala de studii, pentru ținerea cursurilor de vară, din partea profesorilor naționaliști.

Ca să facem un paralelism asupra acestor două curente — cu totul opuse — cari frământă opinia publică din țara românească; este suficient să pomenim de ridicula propunere, transmisă în plin congres prin agitatorul bulgar Dr. Racovsky, de către cosmopolitul profesor universitar din Iași Dr. Tiron, care a cerut cu insistență că congresul să se pronunțe, pentru desființarea învățământului religios din școli și pentru separația bisericii de stat. — Privitor la aceste două propuneri transmise congresului socialist de către susnumitul profesor universitar, s'a stărui și din partea Drului Racovsky să se aprobe de urgentă; întrucât fac parte din programul socialist.

Timp de trei zile atât muncitorii din București precum și delegații veniți din diferite părți ale țării, au fost buimăciți de către socialistii teoreticieni — în parte chiar teroriști — cu tot felul de idei anarhice și cosmopolite propuse sub platforma votului universal. Pentru cucerirea acestui drept au votat și o mișcare care să sfârșească cu pasagiul următor: .....Având în vedere că prin introducerea votului universal întregal, s'ar curma, în parte, și nedreptatea strigătoare ce se face de oligarhia noastră cetățenilor români, de origină israelită și de alte origini — înlesnindu-se astfel evoluția normală a statului nostru”.

„Propunem congresului:

„Declararea votului universal ca fiind o reformă imediată, pentru realizarea căreia, partidul *social-democrat* și sindicatele din România, trebuie să lupte din răsputeri... Deci propunem constituirea unei comisii permanente, *comisia votului universal*, comisia din cinci membri, care va trebui să facă propagandă prin scris — broșuri, manifeste, ziare, — și prin grai — întruniri, manifestații, demersuri pe lângă autorități — și să ia inițiativa tuturor mișcărilor destinate să ducă la cucerirea votului universal”.

În partea finală, dl Dr. Racovsky, declară că rezoluția se admite cu unanimitate, făcând tot deodată cunoscut congresiștilor, că cu acest prilej s'a făcut și o *manifestație internațională*, *întru cât au subscris la fondul de 30.000 lei pentru clădirea: Casei Poporului* și reprezentanții

partidelor socialiste din Serbia, Bulgaria, Ungaria, Transilvania și Bucovina.

Astfel că socialiștii români, după ce au îngăduit străinilor să ne terielescă țara, se mândresc că au căpătat un blid de linte, cu care speră să ridice un *palat internațional în mijlocul Bucureștilor*. Totdeodată au trâmbițat triumful cumcă au putut atrage la acest congres, pe lângă reprezentanții socialismului din Bulgaria, și Serbia, pe un socialist ungar, apoi dl Grigorevici cunoscutul deputat român socialist din Bucovina și un dn Rusu din Ardeal.

Din fericire toată larma făcută cu această ocazie, ca și alte dați, e menită să nu aibe alt efect decât acela al focurilor de artificii.

Afară de mâna de străini care știu ce vor și care și dau perfect seama de ceace fac, fiind mânăți în acțiunea lor de discreditare a forțelor morale și materiale ale neamului românesc, de dușmănia lor cătră neamul nostru, sau de interese străine poporului român, puținii români rătați acolo sunt sau conduși de dorința de ași face interesele sau sunt niște simpli inconștienți.

Va trece mult timp până când, în România, socialismul debarasat de povara acestor păcate, să devie o mișcare reală care să aibe în vedere îmbunătățirea situației clasei muncitoare române.

Până acuma acțiunea lui politică principală se rezumă în gălăgie pentru acordarea de drepturi jidanilor. Acești jidani însă nu sunt muncitori ei sunt reprezentanții cei mai tipici ai burgheziei exploatare. Și tocmai pe această burgheze exploatare, caută, socialiștii noștri, să o înarmeze cu drepturi și mai mari, crezând că cele pe care le are nu-i sunt suficiente spre a-și face afacerile.

Cum merge atunci cu lupta de clasă?

Ori e destul că o parte din infamia burghezie, să fie de neam străin spre a merita toată soliditatea socialiștilor români?...

Această întrebare stă în sufletul fiecărui muncitor din România. Și până când în locul actualilor conducători străini, care caută să amestece pe români cu diferite formule răsunătoare dar care nu au *de scop real*, decât să folosească străinilor, sau să compromită țara, până când în locul acestora nu se va ivi o mișcare care să lase în al doilea rând formulele internaționale — cum s'a făcut în toate statele și țările — și care în primul rând să se preocupe mai ales de emanciparea politică și economică a muncitorilor propriu ziși, până atunci socialismul român rămâne o mare farsă care nu îngrijeste pe nimeni. Căci ea nu poate interesa în nici un chip muncitorimea română.

„Concordia” — pentru fondul ziariștilor.

Tipografia „Concordia” a luat frumoasa hotărâre să dea din venitul tipăriturilor de orice fel ce i-se comandă două procente pe seama fondului ziariștilor români din Ungaria.

Această hotărâre a tipografiei noastre ar putea să fie imitată de toate tipografiile românești. Publicul mare are de acum nobilul prilej să spriginească prin comanda ce face un scop dublu: prosperarea condițiilor de existență a celor mai expuși din rândurile noastre de luptă, a ziariștilor și prosperarea în acelaș timp a unui așezământ de progres național reprezentat de tipografia „Concordia”, care a fost creată și este susținută de partidul nostru național, aici în Arad.

Adresa „Concordiei” e aceeaș ca și a ziarului „Românul” pe care-l tipărește: Arad, Strada Zrinyi, Nr. 1.

Cronică din Paris.

O victimă a vânătoarei. — Moartea unui mare savant: Henri Poincaré. — După sărbători. — Musset în biserică. — Pășania junelui Maurice Rostand.

Paris, 20 Iulie.

A murit și bietul Latham, unul din cei dintâi, din cei mai neînfricoșați și din cei mai populari eroi ai văzduhului! A murit, nu în aer după cum ar fi fost de așteptat, ci jos, pe pământ, străpuns de coarcele unui bivoli sălbatec pe care-l vână într-una din coloniile franceze din Africa. O moarte neașteptată și așa de puțin conformă cu activitatea lui Latham! Dar numele lui va rămânea în analele aviației, legat de cele dintâi încercări ale omului de a cuceri văzduhul; el va rămâne în legătură mai ales cu cea dintâi trecere a Mancei în aeroplan, glorie care aparține de sigur lui Blériot, dar pe care Latham fusese chemat să și-o atribue, căci a lui a fost prima tentativă în acest sens, tentativă zădărnicită de un stupid accident de motor, cu toate calitățile de sânge rece, de bravură, de perseveranță ale neorocitului aviator.

Și de atunci — dela 1909 — Latham, amărit, cam neglijase aeroplanul. Nu însă mai înainte de a se fi dedat prin văzduh la jocurile cele mai temerare, cum bunăoară, la o vânătoare de cerbi executată din aer în America. Latham a fost și unul din eroii circuitului dela Reims. El s'a distins și ca aviator militar pe câmpul manevrelor, unde a fost decorat cu legiunea de onoare. Numele lui, tot așa de popular ca și a lui Védriues, este mai vechiu decât al acestuia din urmă în analele aviației. Dar de data asta el răsună trist în Franța! Latham a murit în ziua de 7 Iulie, și abia alaltăieri s'a primit aici vestea morții lui, veste care a primit regrete unanime.

— Dar Franța și omenirea au pierdut una din gloriile lor de o esență cu mult mai rară, mult mai prețioasă în persoana marelui filosof Henri Poincaré, unul din creații cei mai fenomenali ai zilelor noastre. Membru al academiilor din Paris, Boston, Berlin, Stockholm, Petersburg, München, Londra, Washington, Edinburg etc., ilustrul cugețator și matematician, autor al atâtor opere nemuritoare, a încetat de a mai trăi la vârsta de 58 de ani.

Henri Poincaré, văr cu d. Raymond Poincaré, primul ministru francez, și cumnata cu ilustrul filozof Emile Boutroux, a fost un copil al Lorenei franceze. Operele lui nenumărate, dintre care putem cita **Problema celor trei corpuri și ecuațiunile dinamice, Teoria vârtejurilor, Oscilațiile electrice, admirabila Știință și ipoteză, Valoarea științei** — tind toate de a împăca știința cu filozofia. Din ele se degajează mai cu seamă două învățăminte: 1. Că este absurd de a opune cultura științifică culturii literare, căci nimic nu ascute mai mult spiritul ca literatura — și 2. Să nu cerem științei mai mult decât ne poate da. Să nu ne închipuim că știința e totul; pentru semi-savantul ea este un principiu de orgoliu, dând naștere la aroganță, la pedantism, la suficiență. Adevăratul savant consideră știința ca o școală a modestiei; ea îl învață mai ales să cunoască limitele cunoștințelor sale.

Lumea științifică din toate continentele e în doliu, în urma morții lui Henri Poincaré. Geniul lui necontestat, ea greu se va putea înlocui. Ca om, marele răposat avea sufletul cel mai bun, cel mai nobil, cel mai frumos, și cel mai indulgent din câte s'au cunoscut vre-odată. Modestia lui egala geniul său prodigios.

— Serbările dela 14 Iulie au avut loc anul acesta cu o vioiciune la care eram departe să mă aștept. Cele două zile: duminica și luni, poporul Parisului le-a petrecut în dansuri și cântece. De data asta, lumea elegantă, în loc să părăsească orașul, cum obișnuia până acum, a rămas pe loc. Toată noaptea s'a dansat pe străzile iluminate de miile de lampioane, sub pulberea verzuie de stele.

Dar marele eveniment al zilei a fost marea revistă militară dela Longchamp. Ea a avut loc cu o bogăție, cu o vioiciune, cu o perfecțiune îmbucurătoare. A asistat la ea și beiful din Tunis, oaspele momentan al Parisului. Și entuziasmul monarhului african nu a cunoscut margini.

Incolo, aceleăș priveliști familiare ca și în alți ani. Baracele de scânduri seânteiau de mii de obiecte mărunte, de bomboane, de jucării. Mii de cersitori umpleau străzile — căci în zilele mari autoritățile permit cersitoria în Paris. Sute de negustori de cântece, cântau pe la răsăruci romanțele zilei. Pe Sena vaporășele treceau neconținut, cu flamure tricolore la pupă.

Și după sărbători, ziarele au înregistrat, ca întotdeauna, un mai mare număr de bătaii, de furturi, de scandaluri provocate de bețivi.

— Spun cu acest prilej că tropicalele călduri cari copleșesc Parisul sunt fatale alcoolizilor. Nu e zi să nu cadă oameni fulgerați de congestiune. Și de câte ori citește aceste cazuri de moarte subită, știu că cele mai multe victime au căzut pradă alcoolului pe care l'au băut, ale nefastului alcool ai cărui aburi se încălzesc sub razele calde de soare.

Un preot din Tuluza, mare predicator împotriva beției, a avut zilele trecute o inspirație foarte originală. Predicând de pe înălțimea altarului, el a fulgerat împotriva alcoolului, care tocește simțurile, prăpădește trupul, micșorează inteligența. Și ca să-și illustreze mai limpede spusese, bunul preot a declamat o poezie a lui Musset, o lungă și strălucită poezie a lui Musset, prin care poetul deplânge starea de mizerie fiziologică la care l'a redus criminalul alcool. Poezia aceasta recită pe altor, în fundul de tânăie, sub miile de lumânări, a impresionat foarte mult pe credincioșii aflători în biserică. Și preotul tuluzan a fost viu felicitat de ei pentru a fi adus în banalul serviciu divin o notă cu adevărat plătitoare...

— Dușmanii lui Edmond Rostand — și ilustrul poet are destul — n'au încetat încă să-și exerseze verva satirică, de când tânărul Maurice Rostand a fost dispensat de armată din pricină de insuficiență fiziologică. Și junelul fiu al autorului lui „Cyrano” a primit cu acest prilej o lovitură binefăcătoare, care i-a micșorat mult cunoscuta impertinență cu care se plimba prin străzile pariziene.

Căci Maurice Rostand, de o mediocritate incontestabilă de inteligență și de sensibilitate, are parte în lumea noastră sub-lunară, de toate noroacele. El este ca acei moștenitori ai căror părinți au avut în viață loaze sarcinile pentru ca ei să se bucure de toate beneficiile. Purtător al numelui ilustrat de tatăl său, tânărul Rostand profită de acest avantaj cu toată obrăznicia proprie mediocrității. Merga sa este insuportabilă; strimbată de lui de copil răsfățat inexplicabile: lingușirile și ovaziunile ce i se aduc prin saloane, grație marelui nume pe care-l poartă, au amestecat până la idiocie acest spirit tăcut și banal.

Maurice Rostand este regele snobilor pariziene. În vreme ce Edmond scrie pagini nemuritoare, Maurice creiază nohuri de cravată — și el își închipuiește sincer că în acest mod lucrează și el pentru omenime, și mai puțin decât tatăl său.

Dar de când a fost respins dela serviciul militar impertinența lui a slăbit. Se simte apăsător la gândul că nu e bun nici anăcar nici să-și servească patria. Răspunsul pe care i l'a dat acum câteva zile un sculptor celebru l'a făcut ridicol prin saloanele pariziene. Și rădăcolul omoară în Franța.

Era în jurul mesei de ceai al unei mondene prea cunoscute. Se aflau acolo sculptorul în chestiune și Maurice Rostand. Junelul snob vorbea fără încetare de o eroială nouă de pantalonii pe care ar fi inventat-o el. La un moment s'a sculat în picioare, pentru ca cei de față să-i poată admira pantalonii în toată splendoarea lor. — Atunci sculptorul i-a răspuns privind-l în ochi: — „Nu ți-se pare dtale că pantalonii roșii (în forma infanteriștilor francezi) s'ar potrivi mult mai bine unui tânăr ca dta?...”

C. R. B.

Condițiuni de primire.

în școala civilă de fete a Asociației și în internatul aceleia

În clasa I a școlii de fete se primesc eleve:

a) care arată prin extras din matricula botezațiilor ori dela forul civil, că au implinit cel puțin vârsta de 9 ani și

b) dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes IV clase elementare (onorale sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui examen de primire, că sunt bine orientate în materialul de învățământ prescriș pentru clasa a IV-a elementară.

În celelalte clase a școlii civile de fete se primesc eleve care dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare la școala de categoria școlii civile.

Fără asemenea atestat, sau pe lângă atestat de pe clasa V și VI dela școala elementară populară, se pot primi eleve în oricare clasă a școlii civile ce corespunde vârstei elevei, numai pe baza unui examen de primire, depus cu succes înaintea corpului profesoral al școlii, în sensul ordinației ministerului regesc-ungar de culte și instrucție publică, dto 11 August 1887

„Christifideles graeci”.

În nr. 129 al „Gazetei Transilvaniei” a apărut un foarte frumos și energic articol al dlui *Mihai A. Popovici* despre episcopia gr.-cat. maghiară. Reproducem și noi pasagele cele mai caracteristice și mai frumoase pentru ca ideile expuse în acest articol să devie bunul comun al unui număr de cetitori cât se poate de mare:

— Dumnezeu celor drepti de mult îndreaptă dreptele sale săgeți împotriva acelor, cari bătându-și joc de misiunea lor sufletească, încearcă să se îmbrace cu haină de purpură omenească și luând sceptrul lumesc în mână au voit și voesc să domnească nu ca chivernisitori ai mântuirii sufletești ci ca chivernisitori ai puterii lumesti. Puterea statului era fiinta lor, și Bula „Unam Sanctam” (1302) o spunte fără încunjur: Două săbii a dat Dumnezeu Papii — simbolul puterii sufletești și al puterii lumesti — Papa a investit cu puterea lumescă pe împăratul, incredintându-i una din săbii — deci împăratul poartă sabia numai și numai din prea miloasa îndurare a sfântului părinte.

Vremile au trecut și neamurile s'au ridicat rind pe rind împotriva sfruntatei îngâmfări. Wiklif, Hus, Luther etc. etc. s'au ridicat cuvântul lor puternic, și din sbuciumul veacurilor întunerecul a făcut loc luminei. În zilele noastre regenerarea neamului omenească creștin nu s'a oprit. Italia cu faimosul principiu al marelui Cavour, „Chiesa libera in stato libero” a isgonit pe cei nechemati din împărăția lumescă în cea fără de sfârșit. Franța cu despărțirea bisericii de stat a îngropat ori ce tendință centrifugale din statul național francez. Spania elatină deabinele șubredele lațuri învechite, iar Portugalia a făcut ceace democrația va face în toate țările. Dar dupăcum din pățaniile trecutului, din capul tăiat al regelui Carol I al Angliei, urmașii săi Stuarti nu învățaseră nimic, așa nici „eterna cetate” nu vrea să învete din trecutul lui nimic. Principiul a rămas același: lupta, neobosita luptă după puterea de stat; și dacă statele cealalte i-au arătat așa, s'a năpustit asupra aceluia, care încetul cu încetul pentru anumite scopuri a crepat așa și așteaptă așa zicând învierea vietei dela ingerul negru și mut al morței.

Așa după cum odinioară capul bisericii romano-catolice se pleca mai jos, pentruca să se ridice cu atât mai sus și să ia umilitul titlu de servus servorum, așa și astăzi cu măguliri și preveniri vrednice de o slugă, lingusește puterea de stat, că doară doară mai curând sau mai târziu își va întemeia stăpânirea asupra ei.

Cine nu vede că biserica gr. cat. maghiară e armă politică, pe care Roma o închină puterii de stat — e orb; și cine nu înțelege că n u mântuirei sufletului ci răpirea conștiinței naționale e scopul acestei biserici — e nebun. Și nu sunt nici orbi, nici nebuni cei dela Roma, ci scârboși vânători după bunăvoința puterii de stat. Nu adevărul, nu dreptatea, nu drepturile câștigate îi călăuzesc, căci în multele memorande așternute, cu fiască dragoste s'a arătat pe larg și cu puternice dovezi și adevărul, și dreptatea, și drepturile câștigate. S'au așternut bule papale, în cari se zicea, că pe vecinicie s'a hotărât ființa bisericii gr. cat. române, că nestrămutate vor fi dreptățile înscrise în ele, s'a arătat ce urmărește statul, că toată strădania e ca mai ușor să nepearză pe noi ca neam românesc; negru pe alb li-s'a pus în față zisele maghiarilor însisi, cari fără încunjur o recunoșeau, li s'a arătat că până și calvinii maghiari, cei mai neîmpăcați dușmani ai bisericii catolice și ai Papilor, nu s'au sfiit să roage ca Sfântul Părinte să înființeze biserica gr. cat. maghiară. Și ce scop urmăreau acești Calvinii și Reformați. Mântuirea sufletului? Fără îndoială că nu! S'a spus, că limba grecească e numai o minciună, căci ea și în alte locuri se vor zice grecește doar două propozițiuni, iar cărțile grecești vor fi numai de mărturie pe sfântul altar.

Corpus juris canonicus și nenumărate bule papale nu încetează să dispue, că orice schimbare s'ar face în sânul bisericii catolice, să nu se calce drepturile câștigate și să se ceară și învoirea tertului. Plânsul neamului românesc n'a fost băgat în seamă, durerea noastră a tuturor a fost luată în bătaie de joc — dar nu numai întreg neamul românesc, ci și sfinții săi arhieriei cu hulă și călcare de drepturi au fost invredniciți.

Nu e greu să înțelegem la cine se face aluzie, al cui consimțământ se suplinește din plinitudinea puterii apostolice, ale cui drepturi câștigate se calcă în picioare. Consimțământul arhieriei gr.-cat. române se suplinește, drepturile lor se calcă în picioare. Cu fruntea ridicată și-au apărut drepturile lor, dar n'au răsit. Peste voia lor s'au trecut la ordinea zilei, ca peste voia unor copii rău crescuți — protestul lor a fost svârlit la o parte cu dispreț și bătaie de joc — în ris s'au luat umiltele lor rugări, și sfatul lor ca acela al unor netrebnici a fost izgonit.

Cinstiți părinți ai neamului nostru prin voi neamul românesc a fost insultat și prin insulta adusă neamului românesc, cinstitele voastre fețe. Dați-le dovadă, că nu calcă călcăiul nesocotinții peste sufletul românesc, fără ca să se ridice cuvântul cinstei noastre naționale.

Cărja voastră necinstită a fost și spureată mitra voastră arhierescă, dați-le-o îndărăt, căci frunți cinstite numai de odoare cinstite pot fi încoronate și mâinile cinstite numai toiaș cinstite pot să țină. Svârliți-le înaintea sfântului seam ca pe niște netrebnice unelte și scăpați cinstea voastră și a neamului vostru!

De mult se frământă mulți bărbați luminați ai neamului nostru, că oare bine e ca arhieriei noastre să dea acest înalt semn de bărbătească virtute? Și unii au zis că nu, căci cine știe pe cine vor pune în locul lor. Iar noi zicem că da.

Moartea faptelor sunt resoanele, iar cu resoanele se poate dovedi și că negru e alb, dar fapte nu se pot face. Fapta aceasta a cinstiților noștri arhieriei ar fi piatra unghiulară a virtuții noastre naționale, ar fi exemplu neasămuit de scump, că bani, putere, onoruri sunt mai prețios decât jertfa pentru binele neamului tău, și mii și sute cu sfințenie vor pomeni numele lor și-i vor urma.

Întindeți mâna, măriți arhieriei! Luați coroana de martiri și în veci va fi pomenirea numelui vostru! — Nu lăsați rușinea asta asupra noastră fără crâcnală și fără protest.

A doua consecvență a nesocotitului act dela Roma ar fi să se pornească o agitație, ca toți credincioșii gr.-cat. români încorporați noiei episcopii, toți până la unu, să treacă la biserica greco-orientală. Vor fi multe și mari piedecile, cari li se vor pune în cale, dar neamul întreg trebuie să le sară în ajutor și nici o jertfă să nu fie prea scumpă. Nu e vorba aici de proselitism, nu, ferească Dumnezeu! Nebun și nevrednic ar fi acela, care în zile de așa grea încreare ar cuteza să pescuiască în turbure. Cu bula Christifideles graeci înființarea bisericii gr.-cat. maghiare a încetat să mai fie o problemă confesională — ea a devenit problema națională. Și chemați sunt toți Românii de ori unde ar fi ei, prin cuvântul și prin fapta lor să sară în ajutorul neamului lor.

Sus inimile! E vorba de salvarea neamului, e vorba să arătăm ori cui ar fi acela, că nimenca nu se poate atinge, nepedepsit, de comorile neamului nostru. Nu vrem să știm de confesionalism, astăzi mai puțin decât ori și când. — Și dacă mâne poimâne va veni și vremea înfăptuirii bisericii greco-orientale maghiare, — cu aceeași liniște sufletească, cu aceeași râvnă pentru binele neamului nostru vom ridica steagul și vom lucra, ca mai bine decât români cinstiți să intre în episcopia greco-orientală maghiară, mai bine, zic de-o mie de ori mai bine, să treacă la episcopia greco-catolică românească. Cinstiți arhieriei ai bisericii greco-orientale, au deci să și trimeată astăzi pe cei mai destoinici și mai inimoși bărbați ai bisericii lor în părțile periclitate, ca prin ei cu sfânta putere să ridice făclia dragostei de neam întru apărarea fără de interes a averii noastre naționale, și vor trimite tot astfel și arhieriei greco-catolice oamenii lor cei mai destoinici, ca prin ei

Nr. 29,000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Eleve, care se înmatriculează întâi dată la școala noastră, au să aducă atestat școlar, extras din matricula botezaților ori dela forul civil și certificat de revaccinare.

În cursul complementar (supletor), împreună cu școala civilă de fete a Asociațiunii în sensul §-lui 6 din statutul de organizare al școlii, se primesc eleve cari au absolvat patru clase civile (secundare). Se pot primi și eleve cari au absolvat cu note bune numai două clase civile, dacă au trecut de 15 ani și sunt împiedecate a soluva cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul școlar 1912—1913 se face din 1—6 septembrie 1912 st. n.

Examenul de corigență se țin în 2 septembrie 1912 st. n. la 8 ore a. m. cu elevele care s'au înscris la direcțiune.

În 4 septembrie 1912 st. n. la 8 ore se țin examenele de primire, iar în 5 septembrie se vor face prelegerile regulate.

Didactrul e 5 cor. pe lună, iar pentru elevele se înscriu întâi dată la această școală, se plătește încă odată pentru totdeauna, o taxă de matriculare de 4 cor. Acelaș didactru e și pentru elevele din cursul complementar.

Elevele cari voiesc să fie primite în internat, eleve ale școlii civile, sau ale școlii elementare din loc, au să fie anunțate de timpuriu direcțiunea școlii, înainte de începerea anului școlar, pentruca să se poată face dispozițiile necesare.

Taxa internatului e 550 coroane pe an, în care cuprinde și didactrul, și se plătește înainte, în patru sau în două rate. Spesele pentru cărțile de învățământ, pentru materialul des scris, desenele, lucrul de mână, le poartă părinții deosebit, precum și cheltuielile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, pentru instrucțiune în pian (violă) și în limba franceză.

Taxele pentru instrucțiune în pian sunt: pentru o elevă (singură) 2 ore pe săptămână, 16 cor. pe lună; (Din care sumă 2 cor. pe lună se plătează institutului, pentru susținerea pianelor în stare bună), pentru două eleve (împreună), 12 ore pe săptămână, 8 cor. pe lună de elevă.

Instrucțiune din limba franceză: 3 cor. pe lună de elevă.

Toate taxele se plătesc direcțiunii școlare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul grădini frumoase lângă parcul orașului și e înălțat cu apeduct, baie proprie și lumină electrică, încât oferă cele mai bune condiții igienice.

Elevele din internat au în fiecare zi anumite ore de conversație în limba franceză, maghiară și germană după trebuință. Pe lângă aceea ele se pregătesc și învață lecțiile sub conducerea directorului, a profesorilor și a guvernantelor.

Elevele cari voiesc să fie primite în internat au să aducă cu sine: o saltea, un covor în pat, perini, 4 fețe de perini, o plapomă sau țol de perit, 4 ciarșafuri (lintolii, lepedee), 6 ștergare, serviete, apoi perie de dinți, săpun și 2 pieptene, care rămân proprietatea elevei. Afară de acestea rufele sau albiturile câte o jumătate duză din fiecare, o haină de vară și una de iarnă, două jaste de lustre (jupon) și două de flanel, două batiste (mărâmi) câte 1 duzină, o umblă (cort) și încălțăminte trebuincioasă. În cursul anului vor primi în internat o haină uniformă. Strîns de uniformă se ține: o haină, 2 fețe în forma unei haine, o pălărie de vară și una de iarnă, care au să se facă aici și care vor costa peste tot 40—60 cor.

Dela direcțiunea școlii se pot primi prin scrisoarea: „Statutul de organizare”, „Regulamentul școlii”, „Regulamentul pentru cursul complementar” și „Planul de învățământ” al școlii, câte un exemplar, iar Monografia școlii pe care o va avea în vedere, a 3 cor.

Sibiu (Nagyszeben), în iunie 1912.

Direcțiunea școlii.

să zădărnicească ceea ce, trecându-se peste voia lor, Roma voeste să înfăptuiască: iertarea noastră statului național maghiar.

Ce măreață sărbătoare ar fi, când cinstiții noștri arhierei și-ar svârli mitrele și cărțile lor murdărite la picioarele sfântului scaun, când cei năpăstuiți se vor lăpăda de legea lor nevrednică pentru cineva neamului lor!

Intreg neamul românesc va vărsa lacrimi de bucurie, că în sfârșit am scuturat nepăsarea și vom începe viață nouă.

La Vălenii-de-Munte.

Cursurile de Sâmbătă 6 Iulie v.

Prelegerile dd. prof. V. Pârvan, N. Iorga și a dlui Dr. P. Papahagi.

— Dela corespondentul special al „Românului” —

Ca unul care azistasem la cele urmate în zilele de 1 și 2 Iulie, cu entuziasm m'am îndreptat din nou spre Văleni, unde în ziua de 6 Iulie, când m'a favorizat norocul, să azist atât la cursul de dimineață și de după amiază, ținut de către dl profesor Pârvan, precum și la cursul de seară ținut de către dl profesor N. Iorga.

Tânărul profesor universitar dl Pârvan, a întreținut numerosul auditor — majoritatea compusă de către tineri de peste hotare — despre arta antică și modernă din Italia și influența ce a avut-o în părțile italiice arta vechilor elini. Nu se poate face o dare de seamă amănunțită despre cursul dlui profesor Pârvan, fără cunoștinți speciale de arhiologie. Dl Pârvan, care nu s'a mărginit să ne comunice, anume ce monumente ne-au mai rămas dela străbunii noștri mai în toate părțile locuite de români, dar ne-a ținut și un curs de istorie bazat pe isoare demonstrând clar și temeinic epoca de înrăurire asupra artei romane sau italiice, din partea numeroaselor colonii eline așezate din timpurile străvechi în ținuturile stăpânite odinioară de vastul imperiu roman.

Cu o competență rară distinsul profesor al universității din București ne-a plimbat timp de patru ore în toate părțile Occidentului și Orientului, unde se mai pot vedea urmele de civilizație și artă rămasă dela străbunii noștri romani și elini, întreținându-ne mai mult despre monumentele găsite atât la Tomis și Adam Clisi, precum și în diferite părți ale țării, în special la Romula (Romania) și la Cucuteni-Iasy.

Deasemenea ne-a întreținut și despre cele văzute în timpul din urmă în Italia, unde la tot pasul trebuie să te împedeci de reminiscențele marelui Imperat Traian, care ne-a pus strajă și pe noi spre a stăpâni și apăra pământul dintre Dunăre și Carpați.

Terminându-și cele două cursuri până la ora 4 p. m. dl Pârvan a fost condus de mulțimea auditorilor până la gara din Vălenii-de-Munte, de unde a plecat spre alte orizonturi, în explorări științifice, însoțit fiind de către un grup numărös de elevi cari urmează cursul său la Facultatea din București.

Seara la ora 9 își continuă cursul dl profesor N. Iorga, tratând despre „importanța unor scrisori scrise de către Jupănesele și Domnii Români de odinioară”. Deși aceste scrisori au fost scrise unele în limba slavonă, altele în limba greacă și una chiar în limba maghiară; totuși din ele reiese un patriotism cald, din care putem învăța și noi, pentru apărarea patriotismului românesc. Ori câtă drăgoște a-și avea ca să împărtășească cititorilor „Românului” aceste noi comunicări ale domnului Iorga, o declar că-mi

este imposibil, întru cât rezumatul importanteilor d-sale studii istorice, ar ciunti cu desăvârșire, înțelesul acestor superbe fulgerări de lumină, cari vor îmbogăți istoria României de pretutindeni. Ar fi de dorit, ca tineretul venit din depărtări ca să audieze cursurile dela Vălenii-de-Munte, să angajeze un stenograf, spre a nu pierde nimic din valoroasele prelegeri ale celor mai distinsi profesori, pe cari îi are neamul românesc.

A doua zi la 7 Iulie a. e. și-a continuat cursul dl Constantinescu, un distins elev al domnului Iorga, care ne-a întreținut despre „Rolul proprietarilor latifundiarilor de moșii, față de țărănimea, în țările Balcanice”. D-sa începe cu timpul Romanilor, Elinilor și al imperiului Bizantin, până la așezarea coloniilor la mare în Dacia. Acest studiu a fost foarte important pentru numerosul auditoriu, printre cari am observat și câțiva învățători cari s'au distins în mișcarea băncilor populare și a obștiilor sătești.

În partea finală dl conferențiar Constantinescu, a făcut cunoscut situația micii proprietăți din țările vecine, felul cum a evaluat marea proprietate la noi, cum la început am fost deposedată țărănimea din drepturile ei, încăpând mai tot pământul în ghiarele străinilor, ca mai târziu să revie treptat, treptat, tot în mâinile țărănimii, fie prin lovitura de stat pe care a dat-o marele Domnitor Alexandru Ion Cuza, fie prin improprietățile parțiale făcute de către stat, fie prin uriașa mișcare ce se manifestă din zi în zi din partea țărănilor cari cumpără moșiile boeresti deși prețurile de astăzi sunt enorbixont de scumpe.

Cursurile dlui Constantinescu, vin din zi în zi mai interesante și și-au dat întâlnirea la Vălenii-de-Munte pe ziua de 10 Iulie mai mulți învățători spre a asista atât la cursul final al dlui Constantinescu, care va trata despre situația actuală a țărănilor români de pretutindeni precum și la cursurile dlui Enache care va trata despre pedagogie.

Tot în ziua de 7 cor. am avut fericirea să azist la importanta conferință a dlui profesor Pericle Papa Hagi folclorist aromân. Conferențiarul după câteva cuvinte prin care lămuirește prezența d-sale printre naționaliști, face istoricul aromânilor cari constituiau odinioară cele două state independente Marea și Mica Valahie cari stăpâneau toți munții Pindului și Olimpul Zeilor antici, apoi trece la privilegiile pe cari le-au avut diferite comune din Epir, chiar după anexarea Imperiului Bizantin de către Turci, susținând comunicările d-sale prin unele tratate survenite, între căpeteniile românești din Mețova (Anonciu) și alte ținuturi și între Sultanii de odinioară. După ce ne dovedește organizația autonomă a Aromânilor, numai în schimbul unui mic tribut ce se plătea Sultanei Validie, arată cum aceste privilegii, în urma revoluțiilor dela 1821, 1854 și 1869 când s'au aliat cu grecii spre a răpune imperiul turcesc și a întemeia din nou Imperiul Bizantin.

În această periculoasă perioadă pentru români, se ivește un curent naționalist care pornește din București.

Ne descrie amănunțit perioada de entuziasm când s'au deschis primele școli și biserici din Macedonia, piedecile pe cari le-a întâmpinat această acțiune națională, la început, din cauza funcționarilor turci, cari se pretau la toate intrigile Fanarului precum și din partea unui cerc anumit cu reședința la București, care își continuă și astăzi crezul politic ca să anihileze cu

desăvârșire ori-ce acțiune națională în Macedonia. Privitor la acest cerc ne argumentează că își are originea dela răposatul Meneles Ghermani, care în calitate de fost ministru român a stăruit din răspuțeri ca averea aromânului Mușicu, mort în țară să se dea pentru construirea celui mai luxos liceu grecesc de Bitolia, cu tendințe de a desnaționaliza acest centru pur românesc. În legătură cu acest cerc antipatriotic, ne citează mai multe exemple spre a convinge pe auditor că chiar și astăzi pornită încăpăținarea unor Fanarioți de origine, spre a determina pe oamenii de stat din România, ca să renunțe la ori-ce acțiune românească în Macedonia, fapt care a înrăurit ca macedo-românii să nu poată căpăta un șel religios, iar în locul preoților bătrâni, să aducă preoți tocmai din America, hirotoniți de un arhiereu rus.

Dl Papahagi își termină conferința, prin a critica la adresa turcilor, cari au anulat pivelegiile de odinioară ale aromânilor. Interesul Turciei este zice d-sa a sprijini elementele albaneze și române și dacă nu va căuta să întărească aceste două naționalități, pe terenul școlar, bisericesc și economic, se va prăbuși în timpul cel mai scurt posibil prin unelțirea grecilor, bulgarilor și sârbilor sprijiniți de unele puteri cari astăzi pescuiesc în apă tulbură.

Adresându-se tineretului venit de peste hotare, precum și reprezentanților țărănimii și a organizațiilor județene cari susțin programul partidului național-democrat, condus de către domnii Iorga și Cuza, le spune, că viitorul românismului constă în mâinile lor vânjoase, înmăcât nu li-se poate contesta românismul.

Cronică externă.

Situația în Turcia. Criza guvernului otoman și-a aflat rezolvirea în numirea de mare vizir a lui Ahmed Muktar Pașa. În săptămâna trecută sultanul îl înbiase pe ambasadorul Tewfik cu primirea portofoliului a marelui vizir și cu înmarea cabinetului. Tewfik Pașa însă ezitat de a lua asupra și sarcina grea împremunată cu acest post între împrejurările atât de disordnate din Turcia. Mai întâi își ceruse timp de cogetare, mai apoi s'a provocat la starea lui s'aitară sdruncinată. Mai târziu primind însă totuși încredințarea sultanului a pus astfel de condițiuni, pe cari comitetul june-turc nu le-a primit și din cauza aceasta sultanul ar fi fost costrins a-l numi de mare vizir pe președintele senatului, Ahmed Muktar Pașa. Numirea aceasta pare de altcum destul de norocoasă pentru rezolvirea crizei generale a Turciei.

Cea mai mare dificultate de prezent e răscola din Albania și procesul de disolvare ce a apucat putere în armată. Despre noua numire mare vizir se spune, că ar fi lucrat un proiect de reformare pentru Albania și că ar avea legătură strânsă cu persoanele conducătoare ale armatei. Între astfel de împrejurări viitorul apare într-o lumină mai favorabilă și nu atât de fărânică o speranță, cum a fost până acum. Și noua cabinet dă o garanță, că criza va afla o rezolvire nu numai formală, ci și esențială ori cât de amănunțitoare e situația din Albania. Se vestește că Nasim Pașa va fi ministru de război, Kiam Pașa de externe, iar Ferid Pașa de interne. Dr. Șeic-ul-Islam a fost numit Kemal Eddin.

*

Acțiunea italienilor în Dardanele. Evenimentul atât de enigmatic din Dardanele s'a clarificat. Comandantul suprem al flotei italiene amiralul Viale a trimis la Roma o radiotelegramă de pe vasul „Regina Elena”, în care se descrie pătrunderea glorioasă a torpilelor italiene în Dardanele. În noaptea de 18 spre 19 a l. c. pe la miezul nopții i-a succes unei mici escadr

italiene, compusă din torpiloarele „Spica”, „Centaur”, „Astre”, „Climene” și „Perseo” să pătrundă în mod surprinzător în Dardanele. Torpilorul „Astre”, care încheia formațiunea escadrei a fost observat în scurt timp din fortărețele de pe țarm și bateriile dușmane la moment au deschis focul asupra lui. Stațiunile de alarmă, înșiruite pe țărmul strâmtoarei au dat cu repeziune una la alta semnalele de alarmă și torpiloarele italiene s'au aflat deodată în lumina a vre-o 12 reflectoare. Cu toate aceste torpiloarele au rămas în formațiune încheiată și ținându-se în apropierea țărmului au mers înainte cu o repeziune de 21 noduri maritime. Ajungând escadrila la Kilid Bahr în focul, care era tot mai intensiv, torpilorul „Spica”, care conducea a ajuns în un cabel de fier. Eliberându-se din pedeca aceasta nu peste mult s'a lovit în un al doilea cabel, din care cu aplicarea întregii forțe i-a succedat a trece peste el. Dincolo de Tsanad și Kilid Bahr suprafața apei era întreagă luminată de razele reflectoarelor și gloanțele bateriilor sbiechiau oglinda mării. Mișcarea continuă a reflectoarelor a împiedecat cunoașterea vaselor otomane și cu atât mai puțin era posibilă o orientare perfectă. Comandantul escadrei, Mille, văzând zădărnicia unui atac asupra vaselor otomane, care ar fi cauzat numai pierderea sigură a torpiloarelor proprii, pe de altă parte fiind acțiunea de recunoaștere încoronată de succes multămitor a dat ordin de retragere. Eșirea torpiloarelor din Dardanele s'a petrecut în ordine și liniște și cu dibăcia, care a caracterizat întreagă acțiunea, deși focul bateriilor dușmane le-a urmărit cu înverșunarea cea mai mare până la punctul Helles. Havarile suferite de torpiloare sunt neînsemnate. Ținuta comandantului, ofițerilor și a marinarilor, dibăcia bravura și disciplina lor a întrecut orice laudă.

Ziarele otomane au publicat știrile oficiale turcești cu privire la atacul încercat asupra Dardanelor și declară că torpiloarele italiene au putut pătrunde numai 7 mile în strâmtoare. Din fortăreața Soanlidere au fost observate 5 torpiloare, din Baikus-Tepe 8, iar comandantul acestei fortărețe a văzut 2 torpiloare scufundându-se. În Soanlidere s'au observat numai 3 torpiloare refugiindu-se spre eșirea din Dardanele.

Ziarul „Tanin” crede că italienii au avut intenția a nimici flota otomană sau de a o face prizonieră, în timp ce grosul flotei folosindu-se de disordinea armatei turcești ar fi debareat trupe pe țărmul din fața golfului Xeros.

Agencia Stefani înregistrează știrile lansate de ziarele otomane și le declară pe toate de false, constatând, că italienii n'au avut nici o pierdere și escadrila italiană nu s'a oprit la prima piedecă, ci a trecut peste a doua, care e pusă la Tshanak, în timp ce stațiile de torpiloare otomane stăteau în neactivitate deplină. Afirmatia că flota italiană ar fi sprijinit atacul torpiloarelor e falsă, deoarece aceasta se afla în apropierea insulelor Mitylene, Imbros și Tenedos.

Dardanelele în urma atacului escadrei de torpiloare italiene au fost închise cu mine și s'a lăsat liber numai un drum pentru trecerea vapoarelor comerciale.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhoff) din Viena.

Emulația dela Cluj.

Cetind în ziare despre chestia gherlanilor privitoare la emulația din Cluj, am decis să fac un raport mai detaliat despre cele petrecute la Cluj, luându-i în considerare pe ai noștri; planul însă nu mi-a succedat, fiindcă „Corporațiunea aranjatoare” a binevoit să-mi refuze rugarea și să nu-mi trimită lista rezultatului. Oare de ce?

Pentru că dacă eu aveam lista, puteam documenta amănunțit cu cifre despre toate, ba, ca specialist, făceam și o critică aspră, care ar fi scos în lumină adevărată spiritul și faptele celor chemați.

Ce ar fi fost, dacă publicul românesc s'ar fi convins din lista existentă — dar pentru noi seceră — că toată emulația dela Cluj, măcar că institutele noastre nu au participat, a fost o luptă a vrednicilor studenți români, cari își făc studii prin cetățile unde cresc dușmanii noștri?

Am însă argumente puternice pentru dovedirea dreptei mele afirmații că: „toată victoria dela Cluj e a Românilor!”

Să vedem.

Gimnaziul reformat din Bichiș a participat la emulație, și din atâtea institute, a dobândit premiul al doilea, donația orașului Cluj, adică o cunună de argint și o mulțime de medalii; iară în lupta cu mîngia urechiată, tot Românii au dobândit premiul al treilea, 10 medalii de bronz. Aceste sunt fapte, nu vorbe!

Oamenii neștiutori, ziaristica, nu mint când juriul și aranjatorii zic că s'au folosit de toate mijloacele pentru preamărirea geniului și a victoriei maghiare? Tot așa s'a întâmplat și cu celelalte institute cari au avut succes și au realizat ceva progrese.

Institutul din Bichiș a avut succes splendid, care se datorește numai Românilor.

Pruncel părintelui din Vărădia Niță Turcu, era sufletul nostru, căci avea pe piept vre-o 23 de medalii, apoi herculeanul Teodor Dohanioș care tace și face, apoi Ioan Gheorghe Arsiciu, Eugen Suciu și Sabin Clorogariu.

Cinci numai, dar cu pricepere, cu știință și cu putere. Toți cinci polihistori în cele atletice. Acești cinci bravi fii au fost aceia cari au câștigat cununa de argint și 19 medalii la Cluj!

Acești tineri împreună cu tovarășii lor din celelalte institute au reputat victoria neamului nostru. Tot așa stau lucrurile și la Gherla, la Deva, la Vârșeț și în cele mai multe institute. Măduva, floarea materialului din institutele străinilor au fost și sunt pruncii Români. Dacă nu ar fi așa, de ce la sortare au despărțit cei chemați institutele ungurești de cele populate cu români, sortându-le pe aceste din urmă laolaltă? Pentru că să-i bată românii pe români! Dar s'au păcălit, căci unde au gândit că cu violența vor sfărâma istețimea și destoinicia fiilor noștri, chiar acolo au înghițit broasca. Și oare rezultatul acela victorios este al lor? Nu! Institutele cari au ajuns în lupta decisivă după merit au fost toate cu prunci de ai neamului nostru, așa că românii ei între ei au luptat pentru creanga de laur. Căci de altfel, de ce au făcut scandalul acela cu gherlanii? Au tremurat de ciudă sau de frică, — ei mai bine știu de ce au tremurat — când au auzit la luptele cu mîngia tot cuvinte românești: „Prinde-o Niță!” „Iute mîi!” „Dă-!” „Pică-!” Dar care la Beiuș?

Energia lor se vede acuma la Stockholm! Atletica lor mult reclamată și glorioasă a ajuns prin șunțurile Stockholmului! Ei atunci sunt tari și mari, când sunt singuri!

De aceea, au fost toate cele cu știință și fără de știință (?), ca să ne sfarme, însă „Cred, Doamne și mărturisesc” că i-ai păcălit urît! Pe bravii noștri prunci să-i trăiască bunul Dumnezeu la mulți ani, la mai multe și mai valoroase succese! Sic itur ad astra! După atâtea succese, oare nu s'ar putea înființa o societate atletică românească?

Titus Nicolae Capețianu.

Pentru frații rămași pe drumuri peritori de foame.

Glăsuț de desnădejde al fraților noștri inundați, a găsit răsunetul ce se cuvine în masa vecinic gata la jertfă a publicului nostru român.

Toate sufletele nobile, toate inimile simțitoare se grăbesc a-și trimite obolul lor mântuitor, pentru că niciodată cruză mai demnă de jertfă nu a solicitat dărnicia cuiva.

Este în joc existența a mii de frați de ai noștri, care pier de foame și de lipsă de adăpost.

Semnălând pilda generoșilor donatori de până acuma, rugăm toată suflarea românească de pretutindeni să-i imiteze, pentru că este nevoie de ajutorul tuturora spre a se acoperi marea gol, lăsat de cumplitul dezastru.

Fără de o asemenea pildă de solidaritate zădărnica va rămânea speranța noastră de a contribui la ușurarea soartei lor.

Facem deci încă odată apel la toți românii și la toți oamenii de inimă; rugăm săracii și bogații să ne trimită obolul, scăpând din ghiarele morții atâtea zeci de mii de suflete capabile de a munci și de a desvolta energia națională.

Sumele se primesc la adm. „Românul” Zrinyi utca Nr. 1. Arad — Ungaria.

La administrația ziarului nostru au mai intrat următoarele contribuții:

Transport	8000.12
Dela Petru Ghejiu, Timova	3.—
Traian I. Farcas, arhidiacon, prof. gimn.	
Beiuș	5.—
N. Lupan, București	20.—
Colonel Manolescu Constantin, Craiova	200.—
Gh. Ciangă, Poiana-Serată,	5.—
Colecta dñi Ioan Belciug, preot, Prislop	20.—
Dna văd. Virgilia Muntean, Lipova	2.—
Stefan Popoviciu, Călnic	2.—
Colecta dñi Gh. I. Todea, sergentmajor	
Bistrița dela:	
Gh. I. Todea, sergentmajor, Bistrița	2.—
Teodor Părcălab, sergentmajor, Bistrița	1.—
G. Drăgan, sergentmajor, Bistrița	1.—
Dumitru Butuza, sergentmajor, Bistrița	1.—
Vasiliu Moldovan, Suboficer	1.—
Nicolae Buta, suboficer	1.—
George Dragoș, suboficer	1.—
Ilie Buia, sergentmajor	1.—
Ioan Bătinăș, sergentmajor	1.—
Nicolae Găurianu, suboficer	1.—
Ieronim Scridou, sergentmajor	1.—
Constantin Bendiuc, sergentmajor	1.—
Alexandru Colțea, suboficer	1.—
Ioan Cornia, suboficer,	—60
Pavel Urs, suboficer, împreună cu câțiva	
flăcăi din compania lui	2.50
Ioan Bob, suboficer	—50
Petru Prunduș, fruntaș	—40
Infanterist Alexe Buda, bucătar	—50
Ilie Rus, suboficer	—30
Simion Șerban, suboficer	—30
Ioan Nechita, suboficer	—30
Emeric Bota, fruntaș	—40
Dănilă Sas, fruntaș	—30
Teodor Bojor, suboficer	—20
Ioan Soș, suboficer	—20
Dionisie Balint, suboficer	—20
Reimund Bauer, infanterist	—20
Infanteristii Teuțișan Aurel, Farcas Andrei, Matei Vasiliu, Moroșan Vasiliu, Beer N., Vasilie Simionca, Sânmorgitan N., Ioan Alouas, Morariu Pantilimon și Donat Iosif, câte 20 fil	2.—
Fruntașii Slovenski Franz, Demian Gregor și inf. Hossu Vasile, câte 20 fil.	—60
Rezervistul Zegrian Petru	—20

Ioan Isaiu, inv.	—40
Mai mulți infanteriști din compania a 16 din care face parte și colectantul	—40
Grigore Pop, sergentmajor la pioneri	1.—
Colecta dlui Nicolae Florescu, dir. de bancă, Ighiu, dela	
Nicolae Florescu, mare propr. și dir. de bancă, Ighiu	20.—
Resman Albert, negustor	2.—
Ionăș David, negustor	2.—
Anghel Ștefan, morar	2.—
Gavrilă Crișan, comptabil	2.—
Petru Circo, preot	5.—
Nicolae Avram, învățător	3.—
Basil Andrea, preot	4.—
Aurel Pop, învățător	2.—
Ioan Medrea, primar	1.—
Nicolae Mărginean, măcelar	1.—
Ilie Tănase, învățător	1.—
Ilarie Căcovean, comptabil	1.—
Fașa Bota, preot	3.—
Ioan Ciocă, crâșmer	5.—
Ioan Ciocă, negustor	3.—
George Jăncău, econom	1.—
Deutschi Mátyás, dir. de bancă	3.—
„Somesana” inst. de credit, Deș	100.—
Dr. Teodor Mihali, deputat dietal	100.—
Colecta dlui Ioan Cotârlă, inv. Fizeș	5.82
Colecta dlui Augustin Dima, Hunedoara, dela Valeriu Beșan, Dr. George Dubleşiu, Hir- schenhauzer József, Virgil Comșa, Pe- tru Nicoară, Teofil Tulca, Nicolae Ma- crea, Dr. Strauss Árpád, vâd. Elena Di- ma și Augustin Damian câte 2 cor. Ja- kab Fülöpp, Körmendy József, Istváni Donokos, Spörl Gusztáv, Sternheim Sa- muel, iji. Weisz Mór, Nicolae Sora, Ioan Checișes, Ioan Cioflica, Dr. Geor- ge Dănilă, Ioan Murgul, Romul Albu, Nicolae Popescu, Nicolae Rimbaș, Wa- nieckné Tóth Ede, Dr. Ioan Popoviciu, Constantin Dima, Keller Nándor, câte 1 coroană — toți locuitori în Hunedoara, apoi N. N. 1 cor. și 50 il., în total	40.50
Total	8589.64

Școala de fete diecezană din Arad.

— Cu internat și drept de publicitate. —

Se aduce la cunoștința On. Public, că înscrierile la școala civilă de fete cu internat din Arad pentru anul școlar 1912—13 se vor face în zilele de 20—23 August (2—5 Septembrie) a. c., — în localitatea școlii (str. Deák Ferencz Nr. 27.)

Părinții vor proceda însă corect, dacă în scris își vor anunța fetele spre primire încă de mai înainte, îndată după publicarea acestui anunț, adresându-se în această afacere referentului dela Consistorul rom. ort. din Arad, dlui dr. George Ciubandă, dela care se vor putea cere și eventualele informațiuni, de care ar mai avea trebuință.

Taxa pentru internat, pe întreg anul școlar este de 500 cor., în care sumă se cuprinde și didactul școlar.

Taxa de întreținere este a se plăti anticipativ în 4 rate de câte 125 cor. și anume: la 1 Sept., 1 Nov., 1 Febr., și 1 Aprilie al anului școlar, la **Administrația casei Consistorului, în persoană sau cu poșta.**

Rata primă a taxei de internat este a se plăti înainte de înscriere.

Pentru această taxă elevele vor primi:

1. Instrucțiunea recerută pentru clasele I—IV civile, educațiune religioasă-morală, deprindere la converzațiunea română, maghiară și germană, apoi instrucțiune în economia de casă, deprindere în pregătirea bucatelor, croit și cusut.

2. Locuință în odăi igienic îngrijite, provăzute cu mobile necesare.

3. Vipt întreg și anume: dejun (cafea cu

lapte), prânz (2 plese, iar Dumineca și în sărbători 3—4 plese), ugină (cafea cu lapte) și cină (două plese).

4. Spălat, luminat, încălzit și tot la două săptămâni baie (scaldă).

Afară de taxa de întreținere elevele interne mai au a solvi 10 cor. pentru medicină (pe întregul an), pentru care taxă elevele interne vor primi în caz de lipsă îngrijire medicală și medicamente.

Pentru instrucțiunea de pian se plătește lunar o taxă de 10 cor. (3 ore la săptămână).

Atât elevele externe, cât și cele interne vor plăti odată pentru totdeauna la prima înscriere 6 cor. ca taxă de înscriere.

Înainte de înscriere, fiecare elevă, care vrea să fie internă, va avea să dovedească plătită ratei din taxa de întreținere.

Tot la înscriere fiecare elevă va avea să mai plătească: pentru biblioteca școlară 1 cor.; pentru anuar 2 cor.

Taxele de înscriere, medicină, anuar și pentru bibliotecă se vor plăti la mâna **directoarei școlii** deodată cu înscrierea. Tot la directoara școlii va trebui plătită lunar și anticipativ taxa de pian.

Elevele externe vor plăti didactul 60 cor. la an, care asemenea se va solvi anticipativ, în 4 rate egale de câte 15 cor. și anume: rata I la înscrierea din Septembrie, rata a II-a la 1 Nov., rata a III-a la 1 Febr. și rata a IV-a la 1 April al anului școlar, deasemenea la mâna **directoarei școlii**.

Elevele externe, cari se înscriu mai târziu, au să plătească întreg didactul, iar elevele primite în internat mai târziu, vor avea să plătească didactul numai pe timpul întârzierii.

Elevele interne, cari ar absenta din internat în decursul anului din cauză de morb sau din alte cauze, — fie absentarea mai lungă ori mai scurtă, — vor avea să plătească întreaga taxa de întreținere, dar numai în cazul când eleva respectivă, pe lângă toate că va fi absentat, ar putea fi admisă după lege la examen public ori privat.

Elevele cari ar intra mai târziu în internat, vor avea să plătească întreaga taxa care cade pe cvartalul în care vor fi primite în internat.

În clasa I civilă se primesc eleve cari dovedesc, că au absolvat cu succes 4 clase elementare ori, în lipsă de certificat școlar vor presta examenul de primire.

În celelalte clase se primesc eleve, cari dovedesc prin atestat școlar, că au absolvat cu succes clase premergătoare la școala de categoria școlii civile.

Absolventele clasei a VI-a elementare se primesc pe baza unui examen de primire, în clasa corespunzătoare etății lor și rezultatul dovedit la examenul de primire.

Elevele, cari se înmatriculează pentru primădată la școală, au să producă: extras de botez (din matricula bisericească), atestat școlar din clasa precedentă și certificat de revaccinare; — celelalte eleve au să prezinte numai atestatul școlar.

Fiecare elevă internă are să aducă cu sine: 1 saltea (mădrat), un covorel lângă pat, 2 perini cu 4 fețe, 1 plapomă cu 2 cearșafuri de desubt (lepedee) și 2 cuverturi albe (acoperitoare de pat), 6 bucăți de rufe, schimburi din fiecare și anume: 6 cămăși, 6 camizoane, 6 pantaloni, 6 părechi de ciorapi, 4 rochițe, 12 batiste, 6 ștergare, 3 serviete, toate cu monogramuri proprii, apoi tacâmuri: cuțit, furculiță, lingură mare și linguriță, 2 pahare (unul pentru băut apă, iar altul pentru dinți), 1 lavor (lighian), 4 cărpe pentru șters lavorul; perie de cap, de dinți și de haine; peapăn și foarfeci, haină de port și 4 șurțe negre, 1 palton (haină de iarnă), o pelerină vânătă, 2 părechi de ghete și 1 ploier.

Afară de aceste, fiecare elevă internă ori externă, îndată dela începerea anului școlar are să se provadă cu recerutele manuale și recvizite de învățământ, și cu recvizitele de scris, de lucru de mână (și de muzică cine voiește).

Pentru lucrul de mână și pentru alte trebuințe

se va depune **la mâna directoarei internatului** o sumă oarecare de bani, despre care se va purta socoteală.

Elevele la înscriere au să fie însoțite de părinții sau îngrijitorii lor.

În privința uniforme, care va fi modestă, se vor lua la vremea sa dispozițiuni din partea directoarei internatului, ca să fie cât de ieftină și bună.

Prelegerile se vor începe fără nici o amânare în 24 August (6 Septembrie) și dela acest termin elevele vor putea fi primite numai cu concesiune specială din partea Consistorului diecezan.

Arad, din ședința cons. dela 7/20 Iunie 1912.

Consistorul rom. ort. din Arad.

INFORMAȚIUNI

Arad, 23 Iulie n. 1912.

Oaspeți rari în Arad.

Astăzi a sosit în Arad dl Al. I. Hodoș (Ion Gorun) cu d-na Constanța Hodoș. Distinșii scriitori vor petrece împreună cu d-nul Gheorghe Coșbuc mai multe zile în Arad, spre bucuria Românilor de aici, cărora li-se dă rara ocaziune de a avea în mijlocul lor oaspeți așa de distinși, cum sunt cei trei scriitori amintiți.

Pentru fondul ziaristilor. La fondul ziaristilor au mai contribuit prin administrația ziarului nostru:

Dl Mândru Laeșu, Reșița-montană cu suma de	cor. 20.—
Dl Petru Ghejiu, Târnova	cor. 2.—
Dl Nicolae Fleșeriu, Farcla	cor. 20.50
Dl P. Dancășiu, Budapesta	cor. 10.—

Banii s'au expediat băncii „Ardeleana” din Orăștie unde se administrează acest fond.

Alevere de prim-notar în Orăștie. Din Orăștie primim știrea, că în admnarea orașului ținută în 22 Iulie n. a. c. d. Dr. Constantin Sotir în unanimitate a fost ales cu primnotar o-rășenesc. Sincere felicitări.

Învățătorii din România în Bucovina. Un grup de 50 de învățători din România au întreprins, la sfârșitul congresului învățătoresc, o excursie în Bucovina, fiind obiectul unei rare manifestații de dragoste și simpatie din partea românilor bucovineni și a autorităților din Cernăuți. S'au ținut cu această ocazie călduroase discursuri pentru România, expediându-se și câte o telegramă M. S. Regelui Carol și împăratului Francisc Iosif I. După trei zile, învățătorii au părăsit orașul Cernăuți și au mers la mănăstirea Putna, ca să se închine la mormântul lui Ștefan cel mare și Sfânt.

Congresul studentesc. Se stie că congresul studentesc va avea loc la Craiova, în zilele de 26—29 August. În această privință putem amănunțea că primăria Craiovei a primit cu multă însuflețire știrea că studentimea își va ținea al II-lea Congres în „Cetatea Banilor”. Deasemenea dl ministru al instrucției a făcut adrese internatelor din Craiova ca să stea la dispoziția studenților congresiști pentru găzduire. Pe C. F. R. va fi o reducere de 75 la sută. Până acum au sosit numeroase cereri de înscriere din

ară și de peste hotare. Aceste cereri se adresează până la 10 Iulie dlui Emil Diaconescu str. Berzei 20, care e secretarul „Centrului studențesc” București. După 10 Iulie se va anunța unde vor continua înserierile. Tot după 10 Iulie va apare și programul congresului.

Cererea de înscriere trebuie însoțită de taxa de 2 lei în schimbul căreia se vor expedia: cartea de legitimație, cuponul de reducere pe C. F. R. și programul congresului. Se face cunoscut că reducerea de 75 la sută pe C. F. R., nu o vor obține decât cei ce vor prezenta cuponul eliberat de „Centrul studențesc” București. Onor. gazete din țară și de peste hotare sunt rugate a înregistra aceasta.

Pentru monumentul lui Caragiale. D-nul I. Corbu (Bistrița) a trimis la administrația ziarului nostru pentru fondul ce se colectează pentru ridicarea unui monument lui Caragiale suma de 10 coroane.

Dare de samă și mulțămintă publică. La petrecerea de vară aranjată în Betlean (comitatul Sălaj-Dobâca) în 12 Iulie a. c. st. n. în favoarea bisericii gr. cat. din loc, au binevoit a susținea următorii generoși domni: Dr. Octavian Pavelea, avocat în loc 5 cor. 20 fil., Gregoriu Ras, preot în Săcuz Odorheiu 3 cor., Gheorghe Măneiu, preot gr. cat. în Ternea 2 cor., Alexiu Morariu, proprietar în loc 2 cor., Gregoriu Boca, director de bancă 20 fil., Ioan Botean, preot gr. cat. în Nusfalău 80 fiteri, Augustin Căeresteșiu, preot în Bendiu 1 cor. 20 fil., Kégl Jajos, comerciant în loc 1 cor., Dr. Iulian Morariu, notar la judecătoria din loc 2 cor., Milan S. Racovicin, comerciant în loc 1 cor.

Prinească supranumii generoși domni și reaceastă cale mulțămintele noastre cele mai călduroase pentru sprijinul ce ni-l-au dat.

Sau încasat totul	cor. 220,90
Spesele au fost	cor. 162,80
Venitul curat este	cor. 117,20

care sumă s'a depus la instituția „Minerva” din loc în favoarea bisericii din Betlean. Gregoriu Pușcariu, protopop președinte. Valer Călelean, cassar.

Almanahul jidovesc de Gota. În Weimar a apărut de curând un almanah senzational, care cuprinde numele și genealogia tuturor familiilor boeresti jidovești ori de origine jidovească. Titlul cărții e: „Historisch-genealogisches Taschenbuch des gesamten Adels jüdischen Ursprunges”. În prefața almanahului, pe care îl numesc pe scurt „Semigota”, spun autorii, că voesc să dea în mâinile aristocrației înalte un Baedeker, care se arde tuturor celor interesați cu prilejul căsătoriilor, că în cari familii boeresti e sânge de jidan. Va fi cartea și o armă în mâna antisemiților, cari pe baza celor tipărite acolo vor justifica pe deplin îndreptățirea curentului antisemit pe întreaga linie.

Almanahul constată genealogia înadaici a 1250 familii, dintre cari 40 sunt regenti (mai ales familii de prin alte continente) și prinți, 50 conți, 300 baroni, 850 nobili etc.

Se arată aci, că Napoleon III. a fost de origine jidovească, precum și regele Bulgariei. Strămoșii acestuia Kohareștii au fost jidovi. Asemenea e jidov și regele Muntenegrului și regele Abesiniei Menelik.

Dintre familiile maghiare aminteste Klüen-Héderváry fostul ministru-prezident, cari își trag originea dela Mandochien, din seminția lui Aron. Asemenea sunt de origine jidovească conții: Benyovszky, Wickenburg (un Wickenburg a fost numit nu de mult în ministerul de externe). Wimpfen, Zichy, aceștia ar fi veniți

din Rusia de sud, unde strămoșii lor au fost cazari și au locuit în provincia tătărească Cazan.

Tot de origine jidovească a fost și Aerenthal, fostul ministru de externe austro-ungar și marele maghiaro-fil, scoboritor din familia Levi, care s'a creștinat numai în veacul al XVIII., când și-a luat numele de Lexa. Atributul Aerenthal și l'au luat în 1790 pentru deschefturile enorme de bucate, ce le făceau.

Dintre familiile mai mărunte amintim pe: Madarassy Beck, Doev Lajos, Groedel, Harkányi, Hatvany, Deutsch, König (fostul șef al cancelariei aulice), Krivánvi (renumitul profesor universitar), Kornfeld, Schönaich (fostul ministru de războiu), Szterényi—Stern (fostul secretar de stat, mâna Atotputernică a lui Kossuth.) Despre acesta zice almanahul că fiecare ministru ungar a declarat, că nu-l mai sufăr în fruntea afacerilor, dar la urmă tot l'au chemat acolo, lăsându-i să ocure în favorul alianței israelite. De ceata aceasta se ține și Hazai Samu ministrul actual de honvezi și Telszky, ministrul de finanțe.

E o carte fără păreche, care lămurește multe, ce lumea mare nu înțelegea. Și nu înțelegea mai ales întinderea repentină a unui curent pseudoliberalist promovată și susținută de așa puternice familii creștine, în societatea jidovilor și francmazonilor. Destul, că multora le va fi revărsată carica și vor lupta cu mâni că piciorul, ca să se scutură de această circulație. Poliția berlineză, în urma jeluirei generale, așa se va ocupa de confiscat-o.

x Industriaș premiat. Pictorul artist **Palka Jozsef** din Budapesta, str. Baros, care are cea mai mare întreprindere din țară, a fost premiat de către Papa Pius al X-lea cu crucea de aur „Pro Ecclesia et Pontifice” pentru merite căsăgurate pe terenul picturii pe sticlă. Mai nou cu prilejul renovării bisericii rom. cat. din Vârșet firma amintită a fost încredințată să execute 12 ferestre figurate gotice. Recomandăm aceeași renumită firmă în atențiunea on. preoți și curatoratelor bisericesti.

x A înecat! Căderea părelui r. eluia, care întrebunțează renumitul și miraculosul balsam „Venusul” pentru păr al lui dr. Șepețianu. Balsamul acesta ajută creșterea, împiedică căderea părului și încetează total mătreața, de vânzare la *Toth Adorján, drogheria la „Venus”. Lugoș-Lugos.* Tot aci se capătă și renumita cremă „Venus”.

PAGINI RASLEȚE.

La baie la împărăție.

De Maria Cioban.

Se lățise vestea ca iulgerul de iute, că iară a onorât baia un om. În toată Roșia-montană nime nu vorbea de altă, decât de întâmplarea groaznică, de bietul Nuțu pe care s'a rostogolit o bulhă. (Stăneă uriașă.)

Dela amândouă bisericile cele românești clopotele sunau a jale. Se cântau după mort.

La „Cruce la Gritta” vre-o câțiva băieși palizi și amărâți stau răzimați de stâlpii cari țin acoperișul dela cruce și privesc tăcuti în pustiu.

De pe țarină în jos se auzi vorbă. Era Culita popii, și Lisandru Deveanului, se grăbeau și ei să ajungă la cruce, de unde aveau se plece toți la priveghiul lui Nuțu. Le fusese ortac bun și cu credință. Au muncit împreună acolo în adâncurile pământului, se cuvenea dar să-i vegheze la căpătâi cea din urmă noapte.

Dela tătul cel mare în sus se ridicau nori cenușii. Incepuse ploaia ca și cum ai cerne. Niște picuri mici deși însăluți într'o păclă deasă.

Era atât de trist și atât de pustiu pe tot locul.

„Vedeți măi?” întrerupse Lisandru Deveanului tăcerea. Nu vă spuneam eu vouă că am semne rele, că mi teamă să nu perim careva — nu vă spuneam că Vâlva iară cere cap de om? Ați ris toți. I-am spus și lui bietul Nuțu — măi ai grije ce faci, nu te juca cu viața, nu mai intra să lucri la ortul acela, că n'am semne bune p'acolo. — mai mult nu-ți pot spune! M'a luat în bătaie de joc, m'a ris măi, ca pe-un prost, că vezi bine el era mai învățat, era om cu carte, ceea mult, și deaceea ținea morțiș odată cu capul, că Vâlva nu-i și nu-i. — Mie-mi era jale de el, căci știam eu a bunăseamă că Vâlva duce pe unul dintre noi, că aveam semne mai în toate zilele. Și vedeți n'a trecut de-atunci decât o săptămână și iată Nuțu săracu e pe scândură, Vezi că tocmai el nu credea de fel și ridea de Vâlva. — Hei, că nu-i bine să te prinzi cu vâlvele!

Pe când povestea Lisandru aceste sosise și domnul părinte Nicolae Mestecanu, se ducea și sînșia sa să cetească mortului rugăciunile de seară, și se oprise de mulțisor și asculta cum spune Lisandru de Vâlva.

„Și ce semne aveai baciule Lisandru, de unde știai d-ta că Vâlva cere cap de om?” întrebă părintele mirat.

„Că nu trebuie la băieși altă decât să fie cu frica lui Dumnezeu și milostiv și bun la inimă, că atunci nu i se întâmplă nimic, că-i arată Dumnezeu semne prin care îi dă de știre că Vâlva cere cap de om — așa-i asta la băieșii cinstiți domnule părinte. Da acela care nu crede în nimic, ba încă ride de semnele acelea, acela să ști că n'are să intre mult în baie. Nuțu săracu era om bun altfel, și tare cum se cade, da totdeauna ridea când auzia de Vâlva. N'a vrut să creadă că sunt semne a zis — și iată acum zace sdrobotit de Vâlva.

Da bine, bine zise preotul, să-mi spui d-ta mie care sunt semnele acelea? De unde poți ști d-ta cu siguranță că are să se întâmple nenorocire?

„Eu cinstite părinte nu pot spune nimic, că eu trebuie să mai luera în baie, și de aceea nu mi-e slobod să spui nimic, dar iacă aci e Mitraș el să vă spuie.

Mitraș a Blidascului era schiop, umbla cu cârja subsuoară. Tot pe locul unde murise Nuțu flochi ieri, tot acolo își perduse și el piciorul drept. El se uită în toate părțile ca și cum s'ar teme de ceva, și peri la față, se făcu ca ceara.

Eu te teme n'ai Mitraș, dacă nu mai intri în baia aceea n'are de ce să-ți fie frică — nu ți-se întâmplă nimic n'ai nici o grije”, zise Culita popii îmbărbătându-l. Toți se mișcară din loc. Priveau pe Mitraș cu sfială și așteptau cu nerăbdare să le spuie ce știa. Fiecare dintre ei știa câte ceva, căci nu-i băieși, care să nu fi văzut ori auzit ceva despre Vâlva. Cu toate acestea erau nărăbdători să audă.

Mitraș se razimă mai bine pe cârje și începu:

Era tocmai nainte de ziua împăratului, și ne gătam să facem luminație¹⁾. Care de care ne sfătuiam și ne ocoșam curi să împodobim cramul²⁾. Ne sfătuirăm să punem multe mucuri de lumină, și să facem cu luminițele acele fel de fel de slove și flori.

Da bine de unde luăm feșnice, în ce vom pune luminările? zise unul — în ce? răspunse altul, facem noi feșnice de letiu³⁾. Că bine zici mă strigară toți. Măi Mitraș, măi tu umbli ca mățele, mergi tu până celea dincoala unde-i letiul cel fain, și adă ca o străicentă din el să facem treabă bună! Când vorbeam noi așa eram pe baie, dar făuserăm tocmai popas de amiază, că atunci totdeauna povesteam și râdeam împreună. Eu luai lucrul de glumă și nu mă mișcai, dar atunci și hocmanul, și domnul oberhaer⁴⁾

¹⁾ În Roșia-montană se fac mari serbări la minele erariale cari stau sub protecția M. Sale Regelui.

²⁾ Casa unde se adună băieșii se roaga când au să intre în baie.

³⁾ Lut din care se pot face diferite figuri.

⁴⁾ Superiorul lucrătorilor.

mă trimiseră să aduc letiu, care era pe schiolă în sus cam depărtător.

Dacă văzui că și hoamanu și domnul oberhaer mă trimite, mi-era oarecum să zic ba, dar spun drept, că nu bucuros am plecat, că nu știu de ce de câteori treceam pe la locul acela mă umplea o groază.

Plecai, dar nu inerseî ca de când începui a vă spune, și deodată zării că ceva fuge nainte mea ca o umbră. Mă oprii, întorsei steartul⁹⁾ într'acolo și înmărmurii de groază. Na-ntea mea fugea un cocoș mare negru. Când mă oprii se uită la mine și începu a cotcoreza dar nu așa cum se cotcorezește, ci gândea că toate găinile și toți cocoșii din lume sunt acolo la un loc. Imi făcui cruce și stătui un picuț locului. Atunci cocoșul peri, dar se auziră bănzile cântând; banda lui Gyuțu¹⁰⁾ din Abrud să se ascundă așa cântau, și pe urmă tăcură și bănzile dar atunci se auzi lărmuind și durăind ca și cum ar veni de undeva zeci de căruțe cu cai — apoi ca și cum ar fi trecut și acele și pe urmă auzii câni lătrând și mâte mieunând, de'mi lua auzul.

Ce să fac? Eram înlemnit de groază, dar mergeam înainte rugându-mă lui Dumnezeu, că pricepuse-mi eu că acela nu-i lucru curat. Dar abea că făcuse-mi încă vre-o zece pași și se făcu liniște. Nu mai auzeau decât pașii mei pleoțând prin mocirlă — dar atunci simții o vâjeitură — pe la urechi și tocmai lângă mine ticănea un ceas, ticănea și bătea. Ce vă mai spun? Iacă știu ei toți... Când auzii ceasul încremenii și ca iulgerul de iute mă întorsei înapoi și o tulii la fugă... Când am ajuns la ortaci eram mai mort. Imi venia a plânge de spaimă. Dar ei mă primiră cu hohote de râs și imi ziceau că-s fricos și nu mă lăsau în pace. Atunci mă apuca așa o ciudă, că sudui rău și zisei: Da cercati și voi, și vedeți ce-i acolo!" Băieșii nu pricepură și tăcură, dar atunci era târziu, că eu grăisem împotriva — și de aceea ziua următoare mi-a rupt Vâlva un picior, mi-a rupt piciorul drept is dacă spuneam mai mult, nu mai vedeam eu frunza verde cât e veacul, așa m'am ales cu un picior rupt și cu o cărje subsuoară.

Așa-i domnule părinte, toți băieșii știu — că Vâlva este în toate băile dar ea la împărăție apoi nicăiri. Ferească Dumnezeu sfântul, că acolo poate pentrucă sunt mulți cari nu cred, Doamne de multe ori umbla Vâlva! Acuma cam știu ei băieșii locurile acele cu primejdie și le cam încunjură și totuși una două culca Vâlva pe câte unul. Că, și tare lungă baia dela împărăție! Se începe de aci dela Orlea, și ajunge până sub Tyernic (Kernig=un deal în Roșia-montană), și pe sub cetate apoi alte crengi pe sub Camniți până colo pe la țarinei, apoi cum amar nu vor fi vâlve pe așa locuri ascunse și pe atâtea stiolne pustii. Apoi așa domnule părinte, mă rog aceste câte le-am spus sunt semne — și noi știm, că de câte ori ni se arată ceva înseamnă că Vâlva e aproape. Noi cunoaștem când dăm de aur, că atunci sunt semne luminoase, strălucește pe undeva ca o flacăra mare, ori auzim cântări frumoase, dar când bate ceasul, când cântă ca cocoșii și când face larmă, atunci Vâlva e mâniaoasă, atunci cere cap de om, atunci aduce nenorocire. Dar ca să le poți cunoaște semnele Vâlvei și ca să poți crede, trebuie să fi băieș, trebuie să fi petrecut mult în adâncimile pământului. Domnul părinte nu va crede, căci toți cei învățați rid și nu cred. Vezi că nici bietul Nuțu Hochi n'a crezut, și acum e cu mâinile pe piept, e pe scândură și ne așteaptă să'l veghiem..."

La aceste cuvinte toți se mișcară oftând. Fiecare era pătruns de credința că Vâlva trăește și că vâlva va trăi cât vor trăi Munții-Apuseni cu legendele. Plecară toți pe drum în sus.

Se întunecase de-abinele. Ploaia se îndesa din ce în ce. Clopotele sunau.

La aceste cuvinte toți se mișcară din loc. Oftară, și fiecare simțea că era pătruns de credința că Vâlva trăește, că e totdeauna aproape

⁹⁾ Opațul.

¹⁰⁾ Gyuțu e cel mai renumit musicant din Munții-Apuseni.

de baieși, și că va trăi, cât vor trăi Munții-Apuseni, cu legendele lor.

Plecară pe drum în sus. Clopotele dela bisericile românești încetaseră a se jeli după mort. Se inserase de-a binele. Ploaia se îndesa din ce în ce și o liniște tristă se lăsa peste întreg ținutul.

Când se apropiară din sus de baia de Răz-nă se văzu casa Nuțului — era tare luminată cum se cuvine la mort.

Toți luară pălăriile de pe cap, și murmurară ceva. Nici unul nu grăi nimic. Buzele începură a le tremura și ochii tuturor se umeziră.

Intr'un târziu cantonul spuse, că a întocmit un vers, pe care îl va cânta cu coriști la înmormântarea lui Nuțu și că versul se începe așa:

La baie la împărăție
Mi-a venit moartea și mie
Dragi mei ortaci iubiți
Nu plângeți nu mă jeliți
Că Dumnezeu m'a chemat
Când ceasul meu a sunat.

Acum toți plângeau.

„A fost bun și credincios tovarăș bietul Nuțu Dumnezeu să'l ierte zise Culița popi, frământând lacrimile cari curgeau”. „Să'l ierte Dumnezeu!” răspunseră toți de-odată.

Bibliografie

„Biblioteca populară a Asociațiunii”

Un cuvânt către cetitori.

Aflându-ne la jumătatea anului 1912, credem că e bine să ne dăm seama de mersul bibliotecii noastre populare. Cu bucurie vestim pe iubiții noștri cetitori, că în anul acesta au apărut până acum șase cărți și anume: Nr. 12. „Ercule”, Nr. 13. „Cum să trăim”, Nr. 14. „Isprăvile lui Păcală”, Nr. 15. „Comuna Viitorul”, Nr. 16. „Cresterea pomilor” și Nr. 17. „Povestiri”. Aceste cărți au și fost trimise la adresa membrilor.

Din cauze neatârătoare dela noi, s'a întâmplat, că unele din cărțile acestea n'au putut să ajungă totdeauna la adresa membrilor, iar altele au ajuns cu o întârziere oarecare.

Tipărirea și legatul cărților cer mult lucru. Se întâmplă câteodată că nu se pot găta la timpul hotărât. Atunci întârzierea nu se poate încunjura, și vina nu este a noastră.

Poșta încă nu răspunde pentru fiecare carte. De aceea se și întâmplă, că unele se pierd. Se poate, că vor fi chiar și oameni, cari voind să cetească lucruri bune și folositoare, primesc cărțile altora; dar nu se îndură a jertfi câte două coroane pe an, în schimbul cărora ar primi pe cale cinstită 10 cărți și un calendar.

O altă greșală poate fi că ni-se trimit adrese nelămurite. Rugăm deci pe toți aceia, cari ne trimit adrese, să scrie lămurit: Numele membrilor, ocupațiunea lor, numele comunei de unde sunt, poșta ultimă și comitatul.

Acolo unde s'au dat comunelor numiri nouă, neapărat să se scrie atât numele cel vechiu, cât și cel nou. Întru cât se poate e bine să se însemneze și numele despărțământului Asociațiunii, de care se ține comuna. În felul acesta se vor delătura apoi toate neorânduile.

Dintre cei zece mii de membri ajutători, unii n'au primit la timpul său cartea Nr. 15 „Comuna Viitorul”, de R. Simu, o carte cu multe și frumoase povețe pentru țărani. Întâmplarea aceasta a neliniștit pe mulți. O pedecă neprevăzută de noi, venită pe neașteptate și înainte de a fi putut isprăvi cu trimiterea acestei cărți, ni-a pricinuit o întârziere de aproape 2 luni.

Acum după delăturarea acestei pedeci ne-am grăbit a trimite cartea despre care e vorba și

acelora, cari n'au primit-o la timp. Astfel de sfârșitul lui iulie credem, că fiecare membru primit pentru anul acesta câte șase cărți.

Dacă totuși s'ar mai afla membri, cari să nu fi primit toate cărțile îi rugăm să ne scrie, și să cercetând vom îndrepta greșala.

Celelalte patru cărți sunt aproape gata cetitorii noștri le vor primi în lunile de toamnă. Calendarul de asemenea se află în lucrare și va trimite fiecăruia la începutul lui noiembrie.

„Asociațiunea”, ca și o mamă bună nu crește nici o jertfă, și cu multă osteneală și cu mult cheltueli se năzuește să dea iulor ei o hrană să fletească cât mai bună.

Urmați iubiților frați dela țară și dela oraș glasul ei de mamă și intrați în șirurile membrilor ei ajutători! Învățăturile și povețele ce vă dau an de an în cele 10 cărți și în calendar, sunt cu mult mai prețioase ca cele 2 cor., pe cari le aduceți ca jertfă pe altarul „Asociațiunii”.

Ele vă vor deschide ochii minții, vă vor lasa tot mai deștepti, mai silitori și mai cruțători. Ele vă vor feri de multe neajunsuri și vă vor scurta calea care duce la bine.

Rugăm și de astădată pe toți preoții și învățătorii noștri, precum și pe ceilalți cărturari și binevoitori ai „Asociațiunii” să nu lase neolăsat nici un prilej și prin înscriere de membri ajutători să răspândească Biblioteca noastră populară în toate părțile poporului nostru.

Numărul membrilor ajutători înscriși pentru anul acesta trece ceva peste 10 mii. Un număr acesta destul de mic față de jertiele pe care „Asociațiunea” le aduce pentru biblioteca populară; cu mult prea mic față de cele peste treizeci milioane de Români, câți trăim în această țară. Să nădăjduim însă, că glasul de chemare al „Asociațiunii” va fi auzit și urmat de aci înainte mai mult ca până acum.

Cele zece cărțicele de pe anul 1911, împreună cu calendarul se pot căpăta la biroul „Asociațiunii” — Sibiiu (Nagyszeben), strada Șaga Nr. 6 cu prețul de 2 coroane.

Administrația „Bibliotecii populare” a Asociațiunii.

Noutăți literare! A apărut cartea intitulată „Serbările dela Blaj 191”. O pagină din istoria noastră culturală, publicată de despărțământul XI. Blaj al „Asociațiunii” cu 450 pagini și 35 ilustrațiuni foarte bine eusite. **De vânzare la Librăria Tribuna, Arad. Prețul cor. 3.50.** Pentru portu să se adauge 30 fil. Recomandat cu 25 fil. mai mult.

POȘTA REDACȚIEI

Manuscrisele nu se înapoiază.

„Tinerimea studioasă”, Maidan. Aplanati-vă diriguțele pe cale pașnică și nu veniți cu ele în publicare.

Dlul A. Cusin, Iași. Veți primi în curând informațiile cerute. Mulțumiri pentru cele trimise.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Martin Vernichescu, Verciorova. Adresați-Vă firmei Toth Jozsef, Szeged. Dugonics-tér 11.

Nicolae Cristea, Valea-bulzului. Am primit 14 cor. abonament până la 1 Iulie 1912.

I. Coman, Bodza. Vă împlinim și noi dorința.

Avram Giurgiu, Hodiș. Am primit 10 cor. abonament pe 1912.

Dr. Ioan Oltean, Ludos. Am primit 30 cor. abonament până la 30 Iunie 1913.

Ioan Sava, Mediaș. Am primit 14 cor. abonament pe sem. II. 1912.

Redactor responsabil: Constantin Sava.

Caut

un candidat de avocat

cu praxă și un cancelist cu praxă bună și scrisoare frumoasă.

Doritorii să se adreseze subscrisului
Basillu P. de Harșlanu, avocat
Sibiu—Nagyszeben.**Un candidat de avocat**cu oarecare praxă află aplicare în cancelaria lui dr. **Candin David**, avocat în Abrud (Abrudbánya).

Nr. 956—1912.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința generală că se ține licitație publică la Pulberăria Armatei „Dudești” pentru furnizarea materialelor următoare:

In ziua de 1 August 1912 ora 10 dim. pentru furnizarea a 293.000 kgr. salpetru de Kili.

In ziua de 3 August 1912 la ora 10 dim. pentru furnizarea a 63.000 kgr. bumbac pentru fabricarea fulmicotonului.

Licitația se va ține în conformitate cu art. 72—83 din legea contabilității publice.

In ofertă se va arăta prețul pe suta de kilograme, cu sau fără vamă.

Condițiunile tehnice ce trebuie să îndeplinească aceste materiale cum și probele la cari vor fi supuse la recepțiunea lor, sunt cele publicate în „Monitorul Oficial” Nr. 72 din 1 (14) Iulie 1912.

Directorul Pulberăriei:
Lt. colonel Albu.**Anunț**Pentru farmacia S. **BLAGA** din Turnu-Severin, România se caută**2 practicanți**

absolvenți de liceu. Reflectanții se vor adresa direct proprietarului farmaciei.

Se caută**DOI BĂEȚI** din casă bună, cari posed 1—2 clasă gimnazială, reală sau civilă, ca învățăcei în prăvălia de băcănie și ferărie a firmei.**B. Popovits și Fii**
în Hațeg (Hátszeg).**Gustați****Berea SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru.”**Albert János**

pantofar de primul rang

Oradea-mare-Nagyvárad str. Nagy Sándor 1.

Execută cele mai moderne ghete pentru bărbați, femei și copii precum și ghete pentru picioare bolnave. La comanda din provincie e suficient a se trimite o gheată uzată.

Decorat cu medale de aur la ex. agricolă din Lugoj.

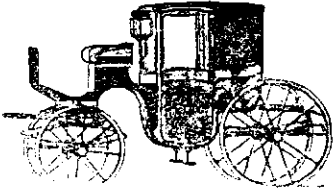
DICSICS B. IGNACZ,

succesorul lui Bálint Dicsics.

Atelier de trăsuri, șele și lustruire.

LUGOJ, strada Nița Popa lângă biserică gr.-orientală rom.

Pregătește toffelul de trăsuri și căruțe precum și lucrări de dogărie și făurărie Reparează trăsuri vechi cu prețuri ieftine

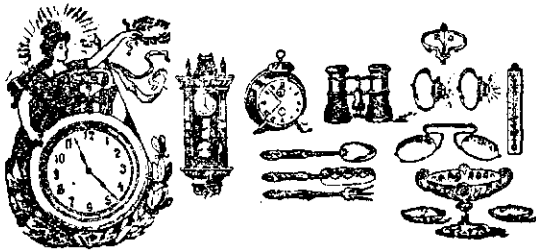
Iohann Gensthaler

giuvaergiu și ciasornicar

în Orăștie

Szászváros.

Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argin tși ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede, precis și ieftin. Serviciu conștiințios.

ÎN ATENȚIA BUNELOR ECONOMI!**Pravul de galițe** cel mai bun și mai sigur leac contra ciumei și holerei de galițe.

O mulțime de scrisori de recunoștință.

— 1 cutie 1 coroană 60 fileri. —

Pravul de molii cel mai bun mijloc pentru păstrarea perdelelor, covarelor și îmbrăcămintelor, etc., etc.

Prețul: 70 fileri.

Se poate cumpăra dela farmacia „SZENT HÁROMSÁG” alui

BRAUN ERNŐ

Timișoara (Temesvár-Józsefváros) str Bem 30

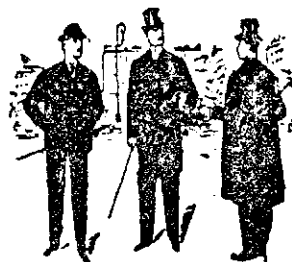
Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni

Cluj—Kolozsvár.

— In colțul străzilor Unió și Rózsa. —

Magazin permanent de materii din țară și străinătate pentru toate sezoanele.

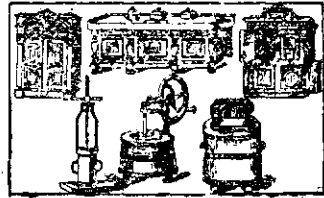
Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină croită
:: bine ::**50% economie de gheață!**

Mare magazin de dulapuri gata pentru gheață.

Mendelovits Farkas

fabricant de dulapuri pentru gheață.

Budapesta VII., Rákoczy ut nr. 64. Telefon: 106—69.

Dulapuri de gheață cu cele mai mari construcții interne, brevetate și cari se pot desface, expediate spre deplina mulțumire a celor mai mari vânzători

De carne din Ungaria — se pun în circulație. despărțirea se face exclusiv prin dopuri din lemn de plută rezinate. Apa de gheață se întrebunțează pentru promovarea răcirii. Absolut fără miros! foarte ușor de curățit fără a scoate gheață afară.

☐ Să nu se confunde cu alte fabricații. ☐

VIRÁG és FARAGÓ

FABRICANT DE ARTICLII pentru INDUSTRIA FERULUI și pentru ECONOMIE

BUDAPESTA, VII., str. Ilka nr. 11. R.

EXECUTĂ OBIECTE DE FER

PENTRU FABRICI, GRAJDURI,

SUPEREDIFICATE ECONOMICE,

FLORĂRII ȘI VERANDE

CU PREȚURILE CELE MAI

CONVENABILE. — LA CERERE

CU PROVOCARE LA ZIARUL

„ROMÂNUL”, TRIMET CATALOG

DE PREȚURI GRATIS și

: : FRANCO : :

Stoboare de sârmă

tari și trainice!

Fabricație de primă calitate.

In atenția arhitecților, agronomilor, proprietarilor de vii, pentru vile, grădini, terenuri de vânătoare etc.

KLEIN ISTVÁN,

fabrică pentru împletituri de sârmă,

Szeged, Kelemen utca 4 sz.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru mașini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și vile, împreună cu uși și porți puternice.

Cele mai frumoase rețele!

Mai furnizez: ciururi pentru cernut nisip (prund), coșnițe pentru nisip, buriane pentru schintei, coșnițe pentru nutreț, botnițe pentru boi și stouri pentru ferestă de ori-ce mărime.

Prețuri ieftine! — Serviciu prompt Prospect de prețuri trimit gratis.

PREȚURI IEFTINE!

„La manufactor“.

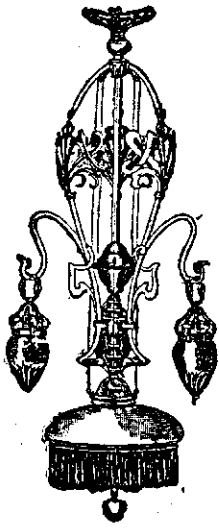
HAUPT DÁNIEL

FERĂRIE ȘI PRĂVĂLIE DE VOPSELE
FĂGĂRAȘ piața Ferencz-József 27

Mare magazin în tofelul de artelii de măsur, fierar și lăcătuș, fier pentru zidiri și pentru mobile, cumpene zecimale pentru bucătărie și pentru prăvălii.

Vase pentru bucătărie de email „Sphinx“ veritabile, tacâmuri de masă Solingen veritabile, linguri veritabile de Alpaca și ține de Berndorf, lampe și părți de lampe. Trăsuri pentru copii, frumoase și durabile, cu prețurile cele mai convenabile!

SERVICIU CONSTANȚIOS!

Jucării cu prețuri foarte scăzute.

Ciment port. și țigile de acop. de Brașov

Recomandate de către cel mai renumiți medici

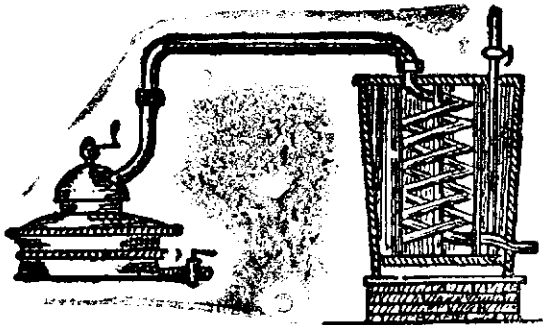
Bandaje

picioare artificiale, corsete, legătoare pentru pânțele, irigatoare, stropitoare, suspensorii, îndreptătoare, ciorapi de gumă, vată (bumbac), legătoare și artelii pentru bolnavi precum și cele mai excelente preservative franceze pentru femei și bărbați, se vând cu prețuri ieftine la

LEINER GYULA, bandagist
Brașov, str. Mihael Wols nr. 13.

CAZANE pentru fierberea rachiului

Aranjamente pentru fabrici de SPIRT.

MAȘINI pentru strecuratul vinului și pentru opărirea vaselor.

Prețuri moderate!
Condiții favorabile de plată!

MAGYAR RÉZMŰÁRUHAZ, RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Ujpest, Strada Gyár nr. 15.

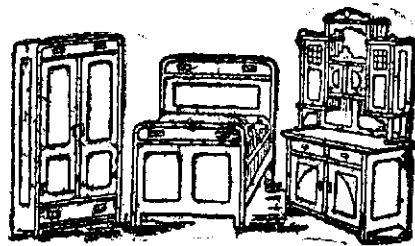
Mobile in toate stilurile * moderne
cea mai solidă executare

pe lângă garanția recomandă

EMIL PETRUȚIU

fabrică de mobile

— Telefon nr. 47 cu legătură în întreg comitatul. —

SIBIU
Salzgasse n-rul 37.

Expoziție de mobilă zilnic deschisă, fără silă de cumpărare.

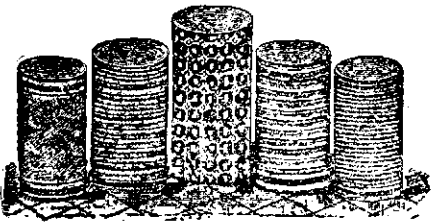
Fără nici un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model de mașină de scris

S. SMITH PREMIER

cu scrisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două culori, rubricatoare, cu aparat Tabulatus, angajament complet de litere, provăzută cu aparat adunător.

Agenția principală pentru Ungaria-de-Sud:

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN IRODABEBEENDEZÉSI VÁLLALAT.

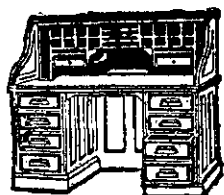
(Primul magazin de covoare și întreprindere de aranjament pentru birouri din Ungaria-sudică).

Maitinszki Pál és T-sa

Temesvár-Belyáros str. Jenő-herceg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare completă, spre ținere în bună rânduială și spre curățire în baza unui legământ anual. Lucrări de dactilografie, copieri cu ajutorul mașinei dactilografice se execută cu prețurile cele mai ieftine. — Hectografe și tofelul de rechizite dactilografice fabricații americane-engleze, cu prețurile cele mai convenabile.

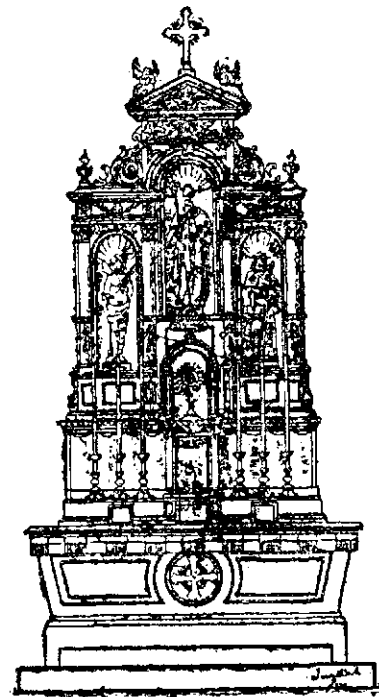
In despărțământul de covoare se vând covoare veritabile de Persia, Smirna și tofelul de covoare cu prețuri foarte scăzute

Hanel Róbert și Fiul

BUDAPESTA, VII, Ovoda utca nr. 40.

Atelier pentru aranjarea bisericilor.

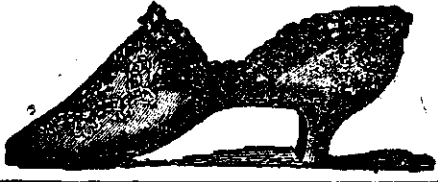
Execută: Iconostase, icoane sfinte, fântâni pentru botez. Serii de icoane, aranjamente în orice stil pentru biserici, sfeșnice, candelabro, etc. Dantele artistice lucrate cu mâna. — Prospecte, desemnuri la dorință se trimit gratis.

Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS

păpușar,

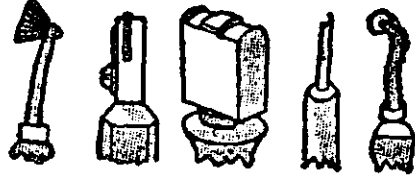
— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de piele, păslă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revinzătorilor li-se dă rabat.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

Traian Turturean

lăcătuș artistic și de edificii

Bistriță — Besztercze.

10% economie la comande

— de lucrări artistice. —

Lucrătoare aranjată cu mașini moderne.

Atențiune la cuptoarele economice de bucatărie vestite în Transilvania. — Catalog și desemnări să trimit la cerere.

De neintrecut!

Spălătorie aranjată cu mașini electrice pentru curățirea chimică a hainelor, colorare și spălarea fulgilor de perini.

LUCZA JÓZSEF

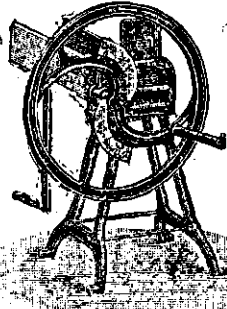
Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.

(Colțul pieței Valeria.)

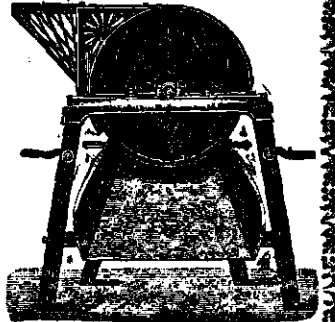
Având sistem propriu de-a curăți chemic și a colora, sunt neintrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copii, dantele, stofe de mobile și covoare. Pierdelele le spăl cu mare grije. Pentru doliu colorez haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acuratețe. Baltoane de piele le coloz în colori închise.

Hegyi János,

măestru lăcătuș de lucruri pentru zidiri și de artă.
Atelier de mașini și depozit de mașini agricole.
(Casa proprie) Aiud—Nagyenyed, Strada Tövisi-ut.

Primește ori-ce lucrare de lăcătușerie artistică și pentru zidiri, precum și lucrarea și repararea be mașini agricole și industriale. La acele mașini cari nu se pot executa în atelierul meu, am luat reprezentanța și depozitul, mai multor fabrici, despre a căror fabricații m'am convins în decursul anilor, că sunt neexcepționabile. Rog să se adreseze în ori-ce afacere referitoare la branșa aceasta, — la mine, servind ori și cui cu lămuriri. Țin în depozit și mașini de cusut, cele mai bune fabricații, precum și cumpono, cântare, decimalo. — Prețuri ieftine. — Catalog gratuit. Se dau cu garanție și condițiuni de plătire și în rate.

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

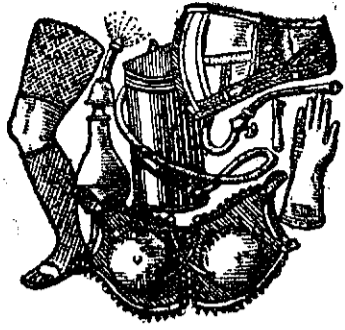
contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la fina anului 1912.		K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate		"	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	"	119,830.992—
	(viață	"	11,020.266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă		"	2,204.317—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

persoane versată în acvișiții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Corsete artistice pentru corp și ortopede

se execută cu specialitate și conștiințios după măsură la

Guidó Becsi

bandagist și ortopedist

Sibiu, str. Reisper nr. 7.

Totfelul de suspensorii cu prețurile cele mai ieftine. — Serviciu prompt.

Totfelul de reparări se execută prompt.

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și elegante
plăciere? numai

la fabrica de plături **Gustav Schmidt, SIBIU** Piața-mare în palatul **Bodenkredit**

se pot afla noutățile cele mai moderne

En-tout-cas

și

plături

pentru **dame și bărbați** în executare perfectă și estetică, de calitate cea mai bună **cu prețurile cele mai ieftine.**

Hans Fabrițius

inginer

SIBIU, Reissenfelsgasse 11

primește executarea ori-cărui

conduct electric

pentru diverse scopuri.

Magazin de trusouri pentru mirese.

Albituri pentru fete și băieți în seminarii

conform regulamentului, execuție plăcută, cu prețurile cele mai ieftine.

||

||

Cu prospecte servesc cu plăcere.

Rosenblüh H. és Társa magazin de modă A r a d

Mare magazin de resturi de pânză moale pentru cămeși 1 m. 60—64 fl.
Pânză de ață groasă cor. . . 1.40
" " " subțire " . . 1.50
Lepedee durabile, fără cusătură, calitate bună 1 bucată coroane . 2.80

Joupon de mătase tafett

changan acum . . . cor. 9.—
calitate mai grea . . . " 11.—
moire în orice culoare . . . " 8.—

Stoor de dantele aplic. 1 b. 6.20

Perdele grele, mare magazin de lepedee.

Corsete „Herveth”, calitate excelentă, 1 bucată . . cor. 7.—

— Resturi de broderii elvețiene. —

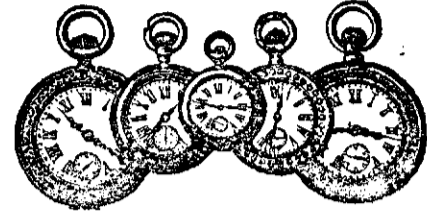
H. Miklós J.

ciasornicar,

Sibiu — Nagyszeben, Reispergasse 11

Cea mai ieftină sursă de cumpărat a totfelul de

CIASORNICE

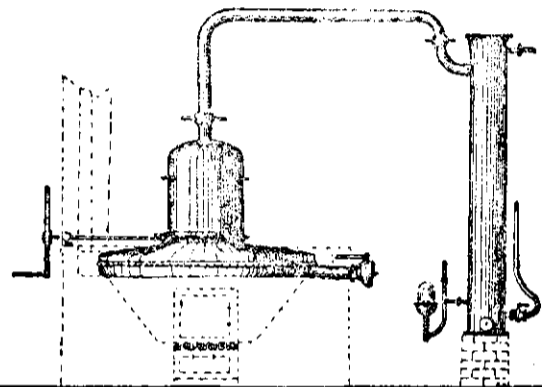

de buzunar și de părete și ciasornice deșteptătoare, precum și articli optici. Prăvălie de obiecte de aur și argint signate oficios.

Toate reparaturile se execută prompt și cu garanță.

Arányi Adolf, fabrică de obiecte de aramă Ujpest Lőrincz-u. 7. (în casa proprie.)

Fabrică și livrează, în cea mai excelentă execuție: **CAZANE** de fier

rachie, precum și garnituri complete pentru fabrici chimice, fabrici de bere, alcool și rachie, mai departe vane de scaldat, — sobe pentru camere de baie, cazane și căldări cu vatră și în fine țevi de aramă roșie cu prețurile cele mai ieftine. Catalog trimis gratuit.

Georg Barthelmie

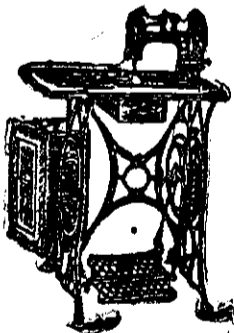
mechanic

Brașov, Strada Porții Nr. 41.
(Colțul dela strada Sfântului Ioan).

Atelier pentru mașini, de scris, socotit, dictat și de cusut, apoi pentru aparate electrice și fizice, lampe electrice de buzunar, gramafone, plăci, ace, hârtie — de copiat și diferite utensilii. —

Telefon 380.

— Instructor pentru scris la mașină. —

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

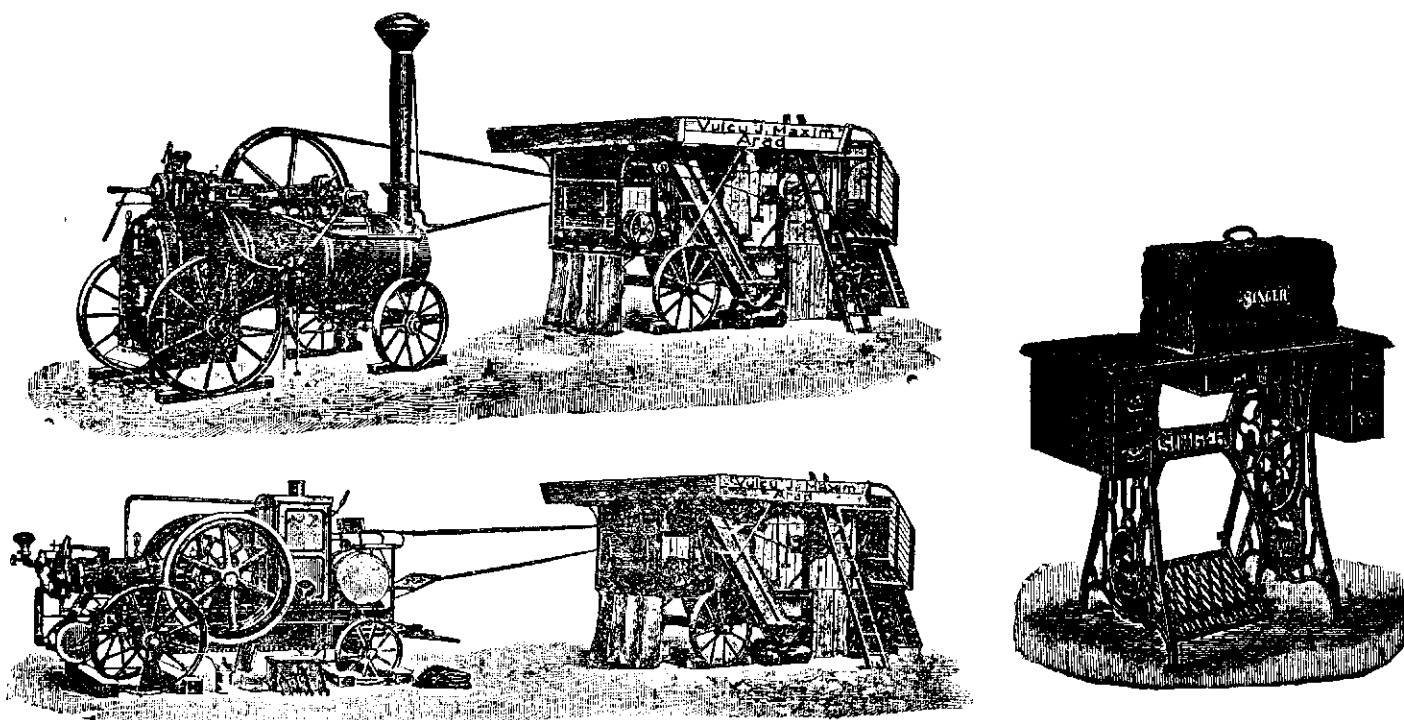
„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”);
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ÁBAD, BÉKÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN **Arad str. Lázár Vilmos nr. 2.** Telefon nr. 850.

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea Onor. public asupra marelui meu magazin de mașini și fabricate americane, ca cele mai bune și renumite mașini de săcerat și legat snopi Plano, fabricatul cel mai bun al lui Cormic din America, mașini de cosit nutreț și Garnituri compl. de treerat cu aburi sau motor. Uleiuri de mașină și motoară,

curele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincioasele mașinelor de treerat, precum și pluguri, grape americane, mașini de sămănat și tăiat nutreț și, alte requisite economice.

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cal spre cumpărare.

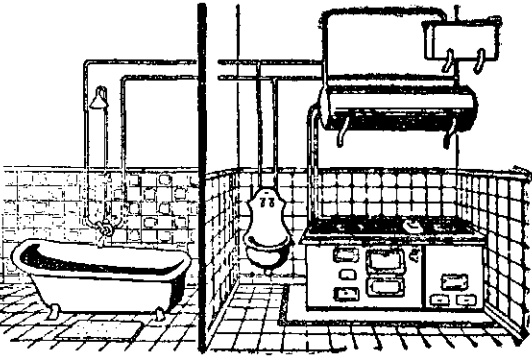
==== Câtiva învățăcei din casă bună cu 2—3 clase gimnaziale angajează. =====

Prețuri solide și ieftine!

Frații Klubitschko

atelier pentru instalațiuni electrice și de altă putere, apaducte, vane de scaldat, colorifer și canalizare. — Atelier de mașint, lucrări de aramă și lăcătușerie în **SIBIU**, Elisabetgasse Nr. 50

Rugăm on. public pentru încredințarea ori-cărei lucrări de branșe. Totodată ne luăm voia ai atrage atențiunea asupra

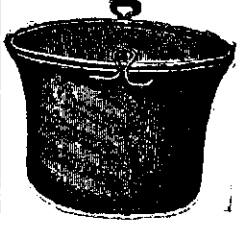
clouzetuli rezistent la îngheț,

invenție proprie. Brevetată sub Nrul. 53932.

Are calitățile: 1. Se poate monta în orice loc, fiind eschisă posibilitatea de

a îngheța apa. 2. Prin spălarea repede folosește apă puțină. 3. În urma construcției simple, funcționează sigur și îndelungat. Este îndeosebi de recomandat la casele vechi, deoarece introducerea se face cu mică cheltuială. — Este deci interesul proprietarilor de case ca să caute a-și aproviziona casa cu astfel de clozet.

Instalateurilor și negustorilor dau rabat.

Ne luăm voia mai departe de a recomanda în atenția onoratului public:

vase de aramă, căldări de aramă și picioare pentru căldări de tinichea.

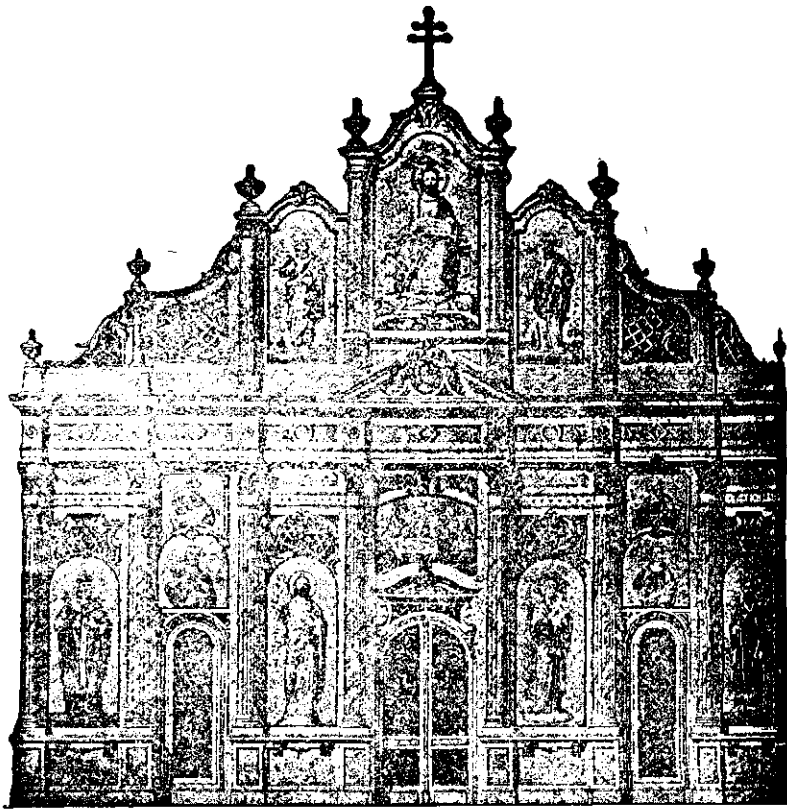
Executare solidă la ori-ce lucrare!

Catalog și prospecte gratuit, fără obligamânt de-a cumpăra.

Căutam pentru orașe mai mari — agenți!

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

instituit pentru ridicarea altarelor în
Budapăsta, Kőbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe spesele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘĂNA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

CENTRALA: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér nr. 1. (Palatul Mocsonyi).

FILIALELE: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Deta, — Vinga.

Capital propriu 2,600.000 K Depuneri 5,500,000 K

TELEFON: Centrala, Direcțiunea nr. 510. — Contabilitatea nr. 1149. — Filiala Buziaș nr. 10., Filiala Recaș nr. 14, Filiala Ciacova nr. 16, Filiala Deta nr. 26, Filiala Vinga nr. 16.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu casete de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 coroane, după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi ipotecare pe case de inchiriat și pe proprietăți de pământ. —